

Gazeta Bydgoska

KURJER BYDGOSKI

Adres Redakcji i Administracji:
Bydgoszcz, Marszałka Pocha 10.

Nr. 70.

Wydawca:

Drukarnia Polska S. A. w Poznaniu. Oddział Bydgoszcz.

Telefony Redakcji: 304 i 1044.

Telefon Administracji: 352.

Bydgoszcz, wtorek, dnia 25 marca 1930 r.

Rok IX.

Cel przesilenia.

Ostatnie przesilenie rządowe powstało na skutek zsolidaryzowania się premiera Bartla z ministrami Prystorem i Czerwińskim, przeciwko którym zgłoszono w Sejmie wnioski, wyrażające wotum nieufności. Przed głosowaniem nad temi wnioskami premier Bartel zabrał głos i oświadczył, iż w razie uchwalenia chociażby jednego z nich będzie uważał, iż Sejm wyraża nieufność całemu rządowi i poda się do dymisji. Pan Bartel już po raz piąty jest premierem i już zdarzało się za poprzednich jego rządów, iż poszczególne ministrom uchwalano wotum nieufności (ś. p. Młodzianowskiemu, Dobruckiemu i Sujkowskiemu) i z tego faktu p. Bartel nie wyciągał tej konsekwencji, do jakiej uciekł się ostatnio.

Podanie się więc do dymisji rządu pana Bartla obecnie jest tylko pociągnięciem taktycznym, które w sobie kryje jakiś cel. Jakis to może być cel? Sejm w tej chwili po uchwaleniu budżetu przystąpił do prac nad reformą Konstytucji i zajął się sprawą zamknięć rachunkowych z poprzednich lat budżetowych, a więc głównie przekroczniami budżetowymi za r. 1927/28, kiedy to rząd poza budżetem wydał 565 milionów złotych, a w tym 8 milionów na wybory do Sejmu i Senatu na rzecz list rządowych. O te przekroczenia Sejm postawił b. ministra skarbu Czechowicza przed Trybunałem Stanu, a Trybunał Stanu odesłał jeszcze raz sprawę Sejmowi. Sfery rządowe i klub współpracy z rządem (Be-Be) wytykają wszystkie siły, aby Sejm nie miał czasu temi kwestiami się zająć. Wywołano więc przesilenie rządowe i powierzono misję tworzenia nowego rządu marszałkowi Senatu, p. Szymańskiemu.

Pan Szymański otrzymał zapewne dokładne instrukcje, w jaki sposób ma tworzyć rząd. Odbywa on długie narady z całymi prezydiami klubów, aby zbadać możliwość utworzenia takiego rządu, któryby mógł mieć poparcie parlamentu. W rzeczywistości te rozmowy mają za zadanie tylko przeciągnięcie terminu powstania nowego rządu aż do 1 kwietnia, to znaczy do czasu trwania sesji budżetowej. Kiedy ten termin nadejdzie, wtedy rząd zamknie sesję budżetową i znowu na kilka miesięcy odsunie kwestię zamknięć rachunkowych i sprawę Czechowicza.

Ze taki jest cel obecnego przesilenia rządowego, wskazuje zachowanie się Bloku Bezpartyjnego Współpracy z rządem. Stronnictwo to ogłosiło rezolucję, w których grozi zerwaniem posiedzeń Sejmu, jeżeliby ten chciał obradować podczas przesilenia. Be-Be bowiem nie chce dopuścić do tego, aby Sejm nawet przez te kilka dni przed pierwszym kwietniem, mógł się zająć przekroczeniami budżetowymi. Ta sprawa jest dla sanacji najbardziej kompromitująca i dlatego robią wszystko, aby się nią nie zajęły ciała prawodawcze.

Trzeba więc przewidywać następujący przebieg wydarzeń w najbliższych dniach. Pan Szymański będzie prowadził rozmowy, ale rządu nie utworzy. 31 marca rząd zamknie sesję budżetową i ogłosi budżet według uchwały Senatu (ma to prawo zrobić na podstawie Konstytucji), a po pierwszym kwietniu powstanie nowy rząd pod kierownictwem prof. Bartla albo innego męża zaufania Piłsudskiego.

W ten sposób odsuwa się termin zbadania zamknięć rachunkowych i wydania wyroku na Czechowicza. Sztuczki tu żadne jednak nie pomogą nic, w opinii bowiem winą za przekroczenia budżetowe jest ustalona.

Krwawa galówka w Poznaniu.

Szarża policji konnej. Około 30 osób rannych.

Poznań, 24. 3. (Tel. wł.) Sfery sanacyjne urządziły wczoraj w Poznaniu galówkę na cześć Piłsudskiego. Przed południem odbyła się defilada wojska, policji i Strzelca. Wieczorem w Auli Uniwersyteckiej Akademja.

Na akademję publiczność zaczęła schodzić się o godz. 8, badana bardzo skrupulatnie przez członków komitetu i urzędników policyjnych. Podczas uroczystości zebrała się na korytarzach uniwersytetu młodzież akademicka i urządziła demonstrację. Powodem tej demonstracji było to, że jeden z mówców na akademji wyraził się, że cały Poznań składa hołd Piłsudskiemu. Tymczasem wiadomo powszechnie, że wśród obywateli nie tylko Poznania, ale całej Wielkopolski Piłsudski liczy tylko niewielu zwolenników.

Przeciw demonstrantom wystąpiła policja i bojówki strzeleckie i wyparło ich do Collegium Minus. Następnie jednak wskutek interwencji rektora, policja i bojówki ustąpiły z uniwersyte- tu.

Atmosfera na akademji była bardzo niespokojna. Publiczność była zaniepokojona. Odzywały się wśród zebra-

nich okrzyki przeciw Piłsudskiemu. Po tych zajęciach zabrał się przed gmachem tłum manifestantów, wznosząc wrocie okrzyki przeciwko sanacji.

Gdy Akademja się skończyła, przybyła znowu bojówka strzelecka, wnosząca nowe zaniepokojenie. W chwili wsiadania wojewody do samochodu, demonstranci zaintonowali marsza żałobnego. Nagle od strony zamku nadbiegł silny oddział policji pieszej i konnej i przypuścił kilka szarż do tłumy. Kilka osób, ustępujących przed policją, zostało pokluty bagnetami, a były poseł Józef Kawecki upadłszy, odniósł ciężkie okaleczenie nogi. Jednakże młodzież akademicka zebrała się ponownie i śpiewała „Rotę”. Strzelcy usiłowali przygłuszyć ten śpiew pierwszą brygadą.

Inna część akademików skierowała się na plac Wolności i urządziła zebra- nie, aby zaprotestować przeciwko twierdzeniu, jakoby cały Poznań składa hołd Piłsudskiemu. Pod koniec zebra- nia doszło do groźnego zajścia. Gdy jeden z obecnych wyraził się ujemnie o Piłsudskim, pewien oficer 57 pułku piechoty dobył browninga i skierował w

stronę tłumy. Kilku innych oficerów postąpiło tak samo. Postępek ten wywołał popłoch i oburzenie. Oficerowie skierowali się w kierunku kawiarni „Wielkopolska”. Za nimi następował tłum.

Na skutek polecenia komisarza policji Brechnera, policja piesza i konna przypuściła znowu szarżę. Kilkanaście osób zostało okaleczonych tak, że razem odniosło rany około 30 osób. Wśród ciężiej okaleczonych i opatrzonych w Szpitalu Miejskim są obok b. posła Kaweckiego pp. Zbigniew Wytych, Adolf Miller, Karol Kosmał, Sadkowski, Herne, Nożycki, Więcek i Wyrzykowski.

Spokój nastąpił dopiero około godz. 12 w nocy. Aresztowano kilkanaście osób, z których większą część wypuszczono niebawem na wolność. Dzisiaj odbędzie się wiec ogólno-akademicki jako akt protestujący przeciwko wystąpieniu policji, przeciwko samowładnemu zajęciu przez bojówki gmachu uniwersytetu oraz przeciwko twierdzeniu o rzekomym uwielbieniu Poznania dla Piłsudskiego.

Pogrzeb lorda Balfoura.

Londyn, 23. 3. (PAT.) Zgodnie z wolą lorda Balfoura, pogrzeb jego odbył się wczoraj w Wittighame w Szkocji i miał przebieg nadzwyczaj skromny. Trumnę ze zwłokami wynieśli z wiejskiego obojczyka starzy słudzy zmarłego. Trumna spoczywała na zwykłym wozie wiejskim, który zawiązał ją na cmentarz, odległy o półtora kilometra.

Na trumnie, zrobionej z dębowych desek widniał napis: „Arthur James lord of Balfour. 1848—1930”. Za kon- tem postępowali trzy wozy pełne wień- ców.

Również niezwykle charakter miało nabożeństwo żałobne, odprawione za lorda Balfoura w opactwie westminsterskim. Tu zebrał się przedstawiciel wszystkich warstw społecznych i narodowych świata politycznego, naukowego, literatury i sztuki. Króla reprezentował książę Yorku. Obecni byli również byli premierzy Lloyd George i Baldwin oraz korpus dyplomatyczny w komplecie.

Wykrycie nadużyć celnych.

Wilno, 24. 3. (Tel. wł.) Wykryto tutaj duże oszustwo celne przy sprowadzaniu kaloszy z Rygi. Aresztowano przedstawiciela ryskiej fabryki kaloszy, nazwiskiem Mendela Ziadina oraz jego pomocnika. Opieczetowane składy, zawierające przeszło 500 000 par, które były przemycane przez granice jako szmaty bez wartości. Skarb państwowy ponosi straty około ½ miliona złotych.

Ustalenie ekipy kawalerskiej.

Grudziądz, 24. 3. (Tel. wł.) Odbyły się tutaj ostateczne zawody eliminacyjne jeźdźców polskich na międzynarodowe konkursy hipiczne w Nicei, które się odbędą w połowie kwietnia. W wyniku zawodów ustalono następujący skład ekipy: rtm. Król- likiewicz, rtm. Skupiński, rtm. Kapuściński, por. Szośland, por. Strzałkowski i por. Korytkowski.

Bójki komunistyczne.

Berlin, 23. PAT. Wczoraj wieczorem doszło w dzielnicy robotniczej do starć pomiędzy komunistami, należącymi do opozycji, a członkami partii komunistycznej. Jeden z komunistów został ranny szty- letem.

Marsz. Szymański jeszcze pertraktuje.

Warszawa, 22. 3. (Tel. wł.) Marszałek Senatu w ciągu dalszych swoich rozmów przyjął dzisiaj w południe pos. Dąbskiego jako przedstawiciela „Stronnictwa Chłopskiego, następnie senatora Średniawskiego i posła Dębskiego jako przedstawicieli „Piasta”, posła Chacińskiego jako rzecznika Ch. D. oraz posła Roguszczyka i senatora Peplowskiego z ramienia N. P. R. Zwraca uwagę, że p. Szymański z ramienia Piasta zaprosił nie faktyczne prezydium, do którego wchodzi p. Witos i p. Kiernik, ale dawne prezydium klubu.

Warszawa, 23. 3. (Tel. wł.) — Marsz. Szymański przyjął wczoraj wieczorem przedstawiciela Zjednoczenia niemieckiego p. Utę, z którym odbył go- dzinną konferencję.

O godz. 7-mej przybył do marsz. Szymańskiego marsz. Daszyński i rozmawiał z nim prawie godzinę.

Marsz. Szymański jest pełen optymizmu.

Dzisiaj, w niedzielę przyjmie Żydów i w poniedziałek mniejsze stronnictwa, poczem popołudniu uda się do Belwe- deru, aby zdać Piłsudskiemu raport i przedstawić propozycje personalne.

Marsz. Szymański ma nadzieję, że w ciągu wtorku i środy sklei gabinet, a w czwartek odbędzie się posiedzenie Sejmu.

Jednakże koła polityczne odnoszą się do jego marzeń pesymistycznie i raczej są skłonne do przypuszczeń, że przyjdzie Bartel VI.

Warszawa, 22. 3. (Tel. wł.) W godzinach południowych odbyło się posiedzenie prezydium Sejmu, na którym upoważniono p. marszałka do wyznaczenia terminu najbliższego posiedzenia sejmowego. Posiedzenie odby- łoby się w środę lub czwartek.

Zapowiedź rozbicia posiedzenia Sejmu przez B. B.

Mają być użyte laski, pałki i gazy łzawiące.

Warszawa, 22. 3. (Tel. wł.) — W kołach politycznych zwracają uwagę na pogłoski związane z ostatnią uchwałą klubu B. B. Dzisiaj w południe zbiera się prezydium Sejmu dla ustalenia terminu posiedzenia, które będzie wyznaczone na środę lub czwartek. B. B., jak opowiadają, miał wydać szczegółowe instrukcje, dotyczące użycia siły fizycznej, a więc lasek, pałek, pulpitów, a nawet

gazów łzawiących, ażeby do posiedzenia nie dopuścić. Prasa zwraca uwagę, że jest to typowym usiłowaniem powrotu do smutnej tradycji szlacheckiej zrywania sejmów. Nie jest wykluczone, czy aranżerowie nie zechcą użyć również i „woli ludu” rodzaju p. Łokietka i jego bojówki, którą przed półtora rokiem p. Jaworski zaprzysięgał w Alejach Jerozolimskich.

Walne zebranie Bratniej Pomocy W. S. H.

Domaganie się numerus clausus z nowym rokiem akademickim. Ponowna prośba o zawieszenie Krzyża w auli i wy- asygnowanie 100 zł. na ten cel.

Warszawa, 24. 3. (Tel. wł.) Wczoraj odbyło się tutaj zakończenie walnego zgromadzenia Bratniej Pomocy Wyższej Szkoły Handlowej. Uchwalo- no m. i. wniosek domagający się od senatu W. S. H. wprowadzenia z no- wym rokiem akademickim numerus clausus oraz postanowiono zwrócić się ponownie do rektora z prośbą o zawie- szenie krzyża w auli.

Obecny rektor Sujkowski ignorował to żądanie młodzieży, motywując swoje stanowisko, że gdyby zawiesił krzyż, to musiałby zawiesić i dziesięcioro przykazań, bo i żydzi studują w W. S. H. Poza to brak funduszy w bud- żecie na ustawienie rusztowania, po- trzebnego do zawieszenia krzyża. Zgro- madzenie uchwaliło wyasygnować 100 zł. na ustawienie rusztowania.

Hallerczycy poznańscy na cześć Błękitnego Generała.

Poznań, 23. 3. (Tel. wł.)

Wczoraj w lokalu „Boulevard” odbyła się uroczystość obchodu imienin gen. Józefa Hallera, zorganizowana przez miejscowy Związek Hallerczyków. W podniosłej tej uroczystości wziął również udział solenizant. Salę wypełnili goście, błękitni żołnierze z pod znaku armii hallerowskiej, przedstawiciele Koła Pań, oraz delegacje licznych organizacji narodowo-katolickich. Na przybranej w zieleń i kwiaty estradzie ustawiono portret gen. Hallera, ozdobiony wstęgami o barwach narodowych.

Uroczystość otworzył prezes Związku p. Rost, witając generała i licznie

zgrupowanych gości. W imieniu Lejonu Wielkopolskiego przemówił p. dr. Cz. Meissner. Po pięknej deklamacji dr. C. Rydleńskiego sekretarz Zwp. K. Oldziejewski wygłosił obszerny referat o generale, jako postaci historycznej.

W końcu odbyła się wspólna herbata, w czasie której gen. J. Haller mówił w mocnych słowach, jakim powinien być prawdziwy żołnierz, o wpływach masońskich i obcych agenturach, wnosząc w końcu okrzyk na cześć Rzeczypospolitej oraz osobno na cześć Francji, Ameryki i Włoch.

„Skutki polityki antypolskiej“.

Paryż, 22. 3. (PAT) W korespondencji z Berlina p. t. „Skutki polityki antypolskiej” dziennik „L'homme libre” przedstawia opłakaną sytuację, w której są Prusy Wschodnie. Kryzys gospodarczy ogarnął również Pomorze Prusy Wschodnie i Śląsk Niemiecki. Nie oszczędził on też i miast. Wrocław który liczy 600 tys. mieszkańców, szuka bez skutku kredytów dla zrównoważenia swego budżetu, który od roku 1926 wykazuje stale deficyt. Po-

łowa mieszkańców miasta otrzymuje zapomogi.

Według autora artykułu, kryzys ekonomiczny jest skutkiem antypolskiej polityki Rzeszy, która spowodowała całkowite prawie wstrzymanie transakcji handlowych między prowincjami wschodnimi a Polską. — Wynikła z tego stagnacja w interesach, bankructwa bez liku i kryzys gospodarczy, z którym walczą większe centra handlowe.

Poćwiartowanie chłopca przez tramwaj.

Poznań, 23. 3. (Tel. wł.) W sobotę dnia 22 bm. o godz. 4 po poł. na ul. Dąbrowskiego w Poznaniu wydarzył się niezwykle tragiczny wypadek.

U pomostu tramwajowego linii nr. 2 uczył się 11-letni Mieczysław Buda, zamieszkały u rodziców przy ul. Dąbrowskiego 115. Nagle chłopiec spadł ze stopnia wagonu i dostał się pod wóz przyczepny.

Skutki wypadku były straszne. Nieśczęśliwy chłopiec został dosłownie

poćwiartowany tak, iż wszelka pomoc lekarska okazała się już bezskuteczna.

Celem wydobywania zwłok tragicznie zmarłego chłopca z pod desek ochronnych wozu musiano zawezwać pomocy straży pożarnej.

Okropny wypadek zawinił sam śp. Buda, który, nie bacząc na znaczną szybkość pędzącego tramwaju, usiłował się go uciepić. Zwłoki chłopca odstawiono do kostnicy.

Skazanie za nieprawne przywłaszczanie tytułów.

Podrobiony adwokat, prof. gimnazjalny i porucznik rezerwy dostał 2 lata i 2 mies. więzienia.

Starogard, 24. 3. (Tel. wł.) Przed izbą karną w Starogardzie toczył się proces przeciwko Władysławowi Grzybowskiemu, zajmującemu na gruncie tczewskim szereg stanowisk społecznych. Grzybowskiemu zarzucono fałszowanie dokumentów osobistych, podawanie się za porucznika rezerwy oraz sprzeniewierzenie. Występował on tam jako adwokat, prof. gimnazjalny, dele-

gat Związku Obrony Kresów Zachodnich itd.

Skazano go za podawanie fałszywych danych do dokumentów osobistych oraz za używanie niernawne tytułu oficerskiego i noszenie munduru na 2 lata i dwa miesiące więzienia. Od zarzutu sprzeniewierzenia został zwolniony.

Otwarcie wystawy pamiątek po Adamie Asnyku.

Warszawa, 24. 30. (Tel. wł.) Wczoraj o godz. 12-iej w południe, w lokalu Muzeum Pedagogicznego, otwarto wystawę pamiątek po poecie Adamie Asnyku. Wystawa

składa się z przedmiotów odnoszących się do jego spuścizny literackiej, rękopisów pamiątek rodzinnych i osobistych.

Tragiczny wypadek na kolejce podmiejskiej.

Warszawa, 24. 30. (Tel. wł.) Wczoraj na ulicy Puławskiej, kolejka podmiejska przejechała 18-letniego młodzieńca, który przebiegał na pół. Jak się okazało, wypadek ten spowodowany został wskutek lekkomyślności grupy chłopców, bawiących się na torze kolejowym. Ofiara wypadku uciekała przed goniącymi go kolegami i wpadła wprost pod parowóz.

Fiasko konferencji morskiej.

Paryż, 22. 3. (PAT). „Le Journal” pisze, iż Mac Donald, pragnąc uniknąć całkowitego fiasko konferencji, ma zaproponować zawarcie porozumienia, przewidującego, iż żadne mocarstwo nie mogłoby zwiększać posiadanej w danej chwili floty, licząc w to statki pełniące służbę i będące w budowie, przyczem kredyty uchwalone na okres przyszłych lat 5 przyznane byłyby na zastępowanie statków wycofanych z użycia statkami nowymi, jednakże w granicach obecnego stanu posiadania.

Ulgi podatkowe dla rolników.

Warszawa, 22. 3. (PAT.) Min. skarbu w porozumieniu z min. przem. i handlu oraz rolnictwa przyznał na podstawie art. 94 ustawy o państwowym podatku przemysłowym następujące ulgi podatkowe w zakresie państwowego podatku obrotowego od transakcji eksportowych produktami gospodarstwa rolnego:

Zniżenie od dnia 1 stycznia 1930 r. do pół procent stopy podatku obrotowego od transakcji eksportowych bydłem i trzodą oraz zawieszenie od dn. 1 stycznia 1930 poboru podatku obrotowego od transakcji eksportowych jęczmieniem, bydłem, trzodą i końmi

Obfita oblawa.

Łódź, 24. 30. (Tel. wł.) Z powodu szeregu napadów rabunkowych w śródmieściu, władze śledcze przeprowadziły wczoraj w nocy oblawy, które dały obfity wynik. Zatrzymano 87 osób wśród których kilku poważnych przestępców, poszukiwanych przez sądy.

Pakość uczciła swojego duszpasterza.

Uroczystość w parafii pakoskiej z powodu nominacji księdza Kielczewskiego na prałata. Odsłonięcie tablicy pamiątkowej w kościele.

W niedzielę dnia 23 bm. parafia pakoska obchodziła rzadką i podniosłą uroczystość. Parafianie uczcili zasługi swojego proboszcza ks. Karola Kielczewskiego z powodu jego nominacji na prałata. Zasługi księdza Kielczewskiego są bardzo duże. Odnowił bowiem kościół kalwaryjski, kaplice kalwaryjskie i kościół poklasztorny. Poza tym ks. prał. Kielczewski napisał książeczkę o „Kalwarii w Pakości”. Nic też dziwnego, iż uroczystość niedzielna wypadła wspaniale.

Już od rana ulice miasteczka ożywiły się, bowiem wszystkim towarzyszom kościelne i świeckie poczęły się schodzić na plac św. Jana, gdzie uformował się wspaniały pochód, który przy dźwiękach orkiestry Sokoła z Piehciną ruszył na plac klasztorny, by tam swemu kochanemu duszpasterzowi złożyć życzenia i wyrazy gorącego przywiązania.

Wyszedł ks. prałat w fioletach i odebrał od komitetu i przedstawicieli wszystkich towarzystw życzenia, poczem odśpiewał chór „Halka” pod bat. dyrygenta p. Ziolkę pieśń „Manifest ludu”. Potem zadeklamowało dziewczę szkolne utwór poświęcony ks. prałato. wi. Następnie wygłosił przemówienie zast. burmistrza p. Kamiński, po którym wznieśliśmy okrzyk na cześć ks. prałata, przyczem dały się słyszeć silne detonacje z lontów. Dalsze dwie pieśni zaśpiewał chór Halka i dzieci szkolne.

Zaraz potem wprowadzony został ks.

prałat do kościoła w asyście pp.: L. F. Strońskiego, St. W. Tretyna, Józefa Laubitz i p. dyr. Namysłowskiego z Piehciną pod osłoną niezliczonych sztandarów i ze śpiewem „Kto się w opiekę”.

W kościele przed tablicą pamiątkową z portretem ks. prał. Kielczewskiego, którą poprzednio wmurowano dla trwałego uczczenia zasług ks. prałata Kielczewskiego, przemówił wikary pakoski ks. Kielczewski, a na które to przemówienie odpowiedział wzruszony do głębi pięknie ks. prałat.

Po tych ceremoniach odprawił ks. prałat Mszę św. pontyfikalną w asyście miejscowego wik. ks. Wnuka i ks. Rajtera z Inowrocławia, w której przed ołtarzem zebrał się cały komitet i wszystkie sztandary. Pienia do Mszy św. wykonał chór kościelny. Po Mszy św. odśpiewano „Z dymem pożarów”.

Po uroczystościach kościelnych po dejmował ks. prałat komitet oraz przed stawiciele wszystkich towarzystw u siebie, gdzie ogłoszono kilka przemówień i wznieśliśmy toasty, na cześć ks. prałata Kielczewskiego.

WILLA W GDYNI.

Na Kamieńnej Górze w pobliżu nowego Domu Zdrojowego jest do sprzedania się na willa mu owana o 7 pokoiach skalkulowana i łazienką, o cieniu, ogród i elektrycznością. — Ogród oddzielnego.

Wiadomość: Warszawa Marszałkowska 99

„Si'a i światło”.

Prezes Banku Polskiego w Paryżu.

Londyn, 22. 3. (PAT). Prezes Banku Polskiego dr. Władysław Wróblewski po całonocnym pobycie w Londynie odjechał dziś do Paryża celem złożenia z kolei wizyty gubernatorowi Banku Francuskiego.

W czasie tygodnia, spędzonego w Londynie, prezes Wróblewski zaznał się dokładnie z całą organizacją i techniką Banku Angielskiego.

600 osób uciekło z Rosji do Polski.

Warszawa, 24. 30. (Tel. wł.) Jak wynika z zestawienia danych zebranych przez placówki K. O. P. na granicy wschodniej, posterunki graniczne zatrzymały razem 600 osób, które uciekły z Rosji do Polski.

Katastrofa automobilowa.

Trypolis, 23. 30. PAT. Doskonale kierowca automobilowy hr. Brilliperi, startując wczoraj w Trypolisie na biegu o wielką nagrodę, wpadł na ścianę i rozbił się. Hr. Brilliperi zmarł, samochód jego jest całkowicie rozbity.

Niedzielne mecze ligowe.

Warszawa, 23. PAT. Polonia — Ł. T. S. G. 2:2.

Poznań, 23. PAT. Warta — Ruch 3:0.

Kraków, 23. PAT. Warszawianka — Garbarnia 3:1.

Wizyta „przedstawicieli ces. Wilhelma” na zamku poznańskim.

W portierni Zamku poznańskiego zjawiała się w sobotę dnia 22 bm. przed południem pewna kobieta w średnim wieku, która oświadczyła, że przybyła z polecenia cesarza Wilhelma, kazała wydać sobie klucze „rezydencji” odmówiwszy wylegitymowania się oświadczyła dalej, że cesarz Wilhelm jest jej osobistym przyjacielem i przysłał ją do Poznania w tajemniczych celach politycznych, których wyjawienie jej żadną miarą nie wolno.

W końcu domagała się, aby urządzono jej apartament w pokoju nr. 10, przyczem zapowiedziała wydanie w najbliższym czasie rautu, na którym doświadczyłyby się goście częstować będzie... jajecznicą!

Widząc, że jest to osoba umysłowo cięła, personel Zamku odtransportował ją do lecznicy miejskiej, skąd po bezskutecznych próbach ustalenia i dentyfikacji odwieziono oblakana do zakładu dla umysłowo chorych na Gro-

Wyborcy a obelgi Piłsudskiego

Toruń, 22. 3. (Tel. wł.) Dzisiejszy numer wychodzący w Chełmnie pisma narodowego „Ziemia Chełmińska” przynosi pod nagłówkiem „Protestujemy publicznie i głośno” pochodzący z kół obywatelskich artykuł, z którego podajemy następujący wyjątek:

„Obywateli! Ostatnia enuncjacja p. Piłsudskiego, obecnego ministra wojny, zawiera zwroty i słowa wysoce ubliżające już nie tylko godności parlamentu polskiego, istniejącego na mocy konstytucji obowiązującej wszystkich obywateli, ale także godności osobistej poszczególnych posłów, wybranych do parlamentu przez nas, obywateli wyborców. Obelgi, skierowane pod adresem posłów, dotyczą pośrednio także nas, wyborców, którzyśmy tych właśnie przedstawicieli wybrali. Protestujemy stanowczo przeciw obelgom, miotanym z ust człowieka, który wobec prawa jest również tylko obywatelem, na równi z nami. Nasz honor i nasza godność nakazują nam protestować przeciwko tego rodzaju enuncjacji p. Piłsudskiego. Niewątpliwie znajdują się ludzie, mający dość odwagi cywilnej i poczucia godności, którzy zajmą się organizowaniem wieców protestujących, aby głos nasz dotarł tam, gdzie potrzeba i aby obudził z letargu żywość najlepsze w narodzie, których obowiązkiem jest czuwać nad godnością i honorem oraz dobrem imieniem narodu polskiego. Niech protesty nasze zaprzeczają, jakobyśmy byli narodem idjotów, który pozwala sobie lżyć.” (wd)

Od redakcji: Wyborcy okręgu gnieźnieńskiego będą mieli wkrótce najlepszą sposobność odpowiedzi na obelgi min. Piłsudskiego, odrzucając bezwzględnie listę „sanacyjną” zbankrutowanych zresztą cizakowców i „młodopolaków”, a głosując, jak jeden mąż, na listę katolicko-narodową nr. 24.

Programy radiofoniczne.

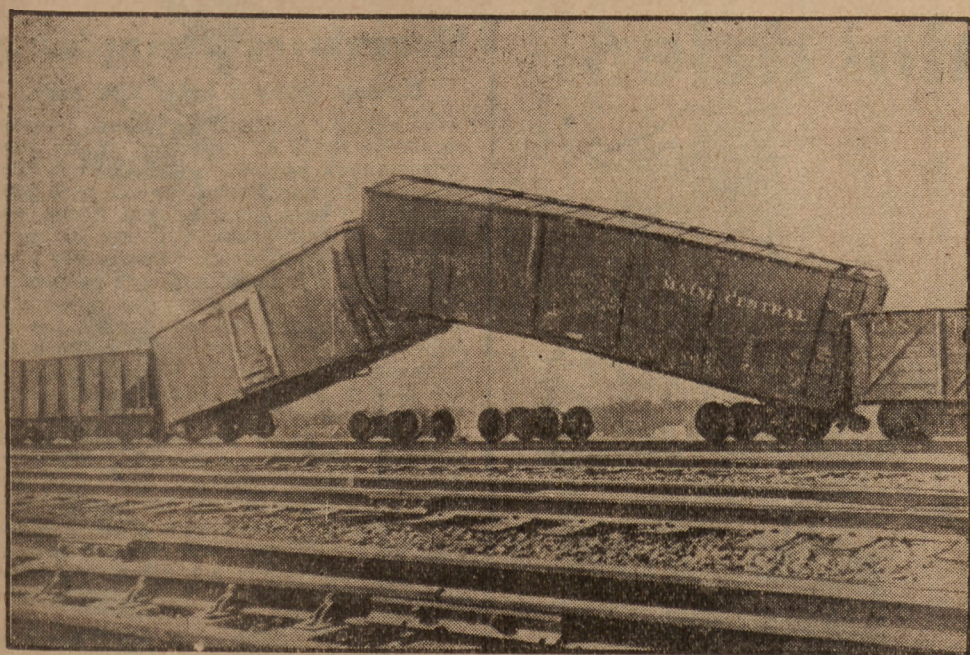
Wtorek, 25 marca 1930.

Warszawa 212,5 kc 12 kW 1411,7 m.
12.05—13.10. Radiowy poranek szkolny.
16.15—17.45. Muzyka z płyt gramof.
17.45. Koncert popul. z Warszawy.
19.50. Transm. opery z Poznania.

Poznań 890 kc 1,5 kW 334,8 m.
13.05—14.00. Koncert z płyt gramof.
17.45—18.45. Koncert popul. z Warszawy.
19.05—19.15. Kwestia małżeństwa w Polsce.
19.15—19.30. Interludium muzyczne z płyt.
19.50—22.30. Transm. z Teatru Wielkiego „Jaskółka”.

22.45—24.00. Muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolska”.

Katowice. 734 kc, 10 kW 408,7 m.
12.05—13.00. Koncert z płyt gramof.
16.20—17.15. Koncert z płyt gramof.
17.45. Koncert popul. z Warszawy.

Niezwykłe zderzenie ranżerujących wagonów towarowych na stacji New Jersey w Stanach Zjednoczonych.

Kto chce pianino dobrze i tanio zakupić, niech się do największej Fabryki Pianin

B. SOMMERFELD

Bydgoszcz, ul. Sniadeckich 56.
zwróci.

Pierwszorzędne referencje!

Dogodne warunki
spłaty:

Długoletnia
gwarancja!

Powrót Byrda

„City of New York”, okręt wyprawy Byrda, zawiał dnia 11 marca do Dunedin w Nowej Zelandji. Gdy okręt dopłynął do portu, tys. małych statków i łodzi motorowych otoczyły z wszystkich stron bohaterkę „City of New York” której boki jeszcze nosiły ślady straszliwej walki z lodowcami. Mr. Tapley przedstawiciel wyprawy w Nowej Zelandji, pierwszy wszedł na pokład na powitanie Byrda. Admiral był ubrany w futrzane spodnie, wysokie buty, wełniany trykot a na głowie miał rodzaj futrzanej czapki. Następnie udali się na pokład minister spraw wewnętrznych Padella Perelle, burmistrz Dunedina Black komendant Hotham i inne osobistości. Uczestnicy wyprawy byli oszołomieni.

— „Gdzie są nasze ubrania — dopytywali się głośno?”

— „Znajdziecie je w hotelu”.

— Przecież nie możemy tak się w mieście pokazać!

I patrzyli na tysiączne rzesze tak jakby się obawiali je wystraszyć. W międzyczasie aparaty fotograficzne i filmowe, skierowane w stronę bohatera bieguna, dokonywały zdjęć ze wszystkich możliwych stron. Byrd uśmiechnięty od czasu do czasu wykrzykiwał twarz, doprowadzając tem fotografów do rozpacz. Kilkadziesiąt pań z koleji weszło na pokład okrętu.

„Co to za dziwne stworzenia?” dopytywali się członkowie wyprawy? — z zachwytem oglądając urocze Amerykanki. „Płee piękna... — Popatrz popatrz, jakie to milutkie!”

W międzyczasie okręt przywiązano do brzozy i wszyscy czempredzej udali się do przeznaczonych hoteli, aby się wykąpać i stać się wreszcie — potyłu miesiącach — podobnymi do ludzi. Kilka godz. później odbyło się uroczyste przyjęcie, na którym Byrd wygłosił wielką mowę, podkreślając ważność i doniosłość dokonanych badań biegunowych, oraz wyrażając jaknajwiększe uznanie dla nadzwyczajnego poświęcenia wszystkich bez wyjątku członków wyprawy.

Radjo sygnalizuje lodowce

Pamięć tragicznego spotkania „Titanica” z górą lodową dotychczas pobudza umysły ludzkie do szukania nowych, niezawodnych środków, zabezpieczających statek lawirujący wśród nieprzeniknionych mgieł od zetknięcia z olbrzymią masą lodów icebargu. Ostatnim wynalazkiem w tej dziedzinie jest aparat skonstruowany przez dra Howarda T. Barnesa i wypróbowany podczas ekspedycji arktycznej Van Horna na pokładzie statku „Uvira”; składa się on z kombinacji mikrofonu i głośnika z lekarskim stetoskopem, połączonym za pomocą rury gumowej z zanurzonym w wodzie lejem; lej ten chwytą z odległości 10 km., by je przekazać głośnikowi, szmer, powodowane przez topnienie lodów icebergu, na skutek czego zbliżanie się białego olbrzyma, niesionego wśród najgłębszej ciszy przez zdradziecki prąd oceanu, jest stale sygnalizowane przez głuchy, jakby odbrzmiwający dalekimi dzwonami, pomruk. Próby robione przez amerykańskie Towarzystwo United States Lines na pokładzie „Lewiatana” dały podobno zadowalające rezultaty.

Dlaczego niema węgorzy w morzu Czarnem?

Częstokroć twierdzono, że niema węgorzy w morzu Czarnem z powodu dużej ilości składników siarczanych, jakie tam woda zawiera. Podobno jednak przyczyna jest inna, i brak węgorzy w morzu Czarnem jest ściśle związany ze sposobem ich rozmnażania się, który przez długie stulecia nie był dostatecznie znany, a który ostatnio został wyjaśniony dzięki badaniom znanego zoologa Schmidta.

Już oddawna wiemy, że ilość węgorzy, jakie spotykamy w rzekach greckich, jest bardzo ograniczona. Długie obserwacje doprowadziły badacza Schmidta do wniosku, że ograniczenie to dotyczy wszystkich krajów, położonych we wschodnim basenie morza Śródziemnego. Twierdzi on, że obecność węgorzy w morzu Śródziemnem maleje z zachodu na wschód, począwszy od cieśniny Gibraltarskiej. W wodach francuskich i hiszpańskich spotyka się węgorze w bardzo dużych ilościach; we Włoszech jest ich jeszcze dość sporo, natomiast w Grecji są one już rzadsze. Żadna rzeka w Grecji nie odznacza się tem, żeby obfitowała w duże ilości węgorzy. Świadczy o tem skromne wyniki połowu węgorzy, których całkowita waga w ciągu jednego roku nie przekracza 150 000 kg.

Jak nam wiadomo, węgorze spływają w celu ikrzenia z rzek do morza, odbywając prawdziwe wędrówki, które mają miejsce podczas ciemnych nocy w okresie od października do grudnia. W wędrówkach biorą udział tylko samice, gdyż samce pozostają stale w morzu, a najwyżej możemy je spotkać w zatokach morskich. W morzu ma miejsce wylęg, po którym młode węgorze — i tylko samice — rozpoczynają począwszy od marca do kwietnia wędrówkę powrotną, płynąc w olbrzymich rojach.

Schmidt podaje, że jedno z ważniejszych miejsc, gdzie gromadzą się węgorze, znajduje się w okolicach wysp Bermudzkich. Stąd rój węgorzy kieruje się na wschód, przekracza cieśninę Gibraltarską i wędruje dalej wzdłuż północnego wybrzeża morza Śródziemnego, będąc zmuszony okrążyć cały półwysep apeniński. Podczas tej długiej podróży w morzu Śródziemnem ilość węgorzy maleje stopniowo, gdyż spora ich część odpływa w górę rzek hiszpańskich, francuskich i włoskich, inna zaś pada ofiarą ryb drapieżnych lub innych stworzeń morskich. Przyczyny te sprawiają, że po okrążeniu wybrzeży włoskich z pierwotnych rojów węgorzy, jakie dostały się do morza Śródziemnego przez cieśninę Gibraltarską, pozostały tylko szczątki, które wreszcie docierają do wybrzeży greckich i osadzają się w wodach słodkich półwyspu bałkańskiego. Na tem kończy się wędrówka węgorzy, z których już żadnego nie spotykamy ani w Dardanelach ani w morzu Czarnem. Takie więc jest wyjaśnienie, jakie daje Schmidt na fakt, że morze Czarne jest pozbawione węgorzy.

Nowowytbudowany Gmach Towarzystwa RIUNIONE ADRIATICA DI SICURTÀ

W WARSZAWIE PRZY ULICY MONIUSZKI 10.

Uroczystość otwarcia gmachu odbyła się w dn. 23. b. m. przy udziale przedstawicieli Rządu, korpusu dyplomatycznego, władz samorządowych, a także przedstawicieli wielkiego przemysłu i handlu.

Najdłuższe tunele i mosty

Najdłuższym tunelem na świecie jest Simplon, położony w Alpach, na pograniczu Szwajcarii z Włochami, między miasteczkiem Brig (Rodanem) na terytorjum szwajcarskiem a Iselle na terytorjum włoskiem. Tunel simplonński ma 19,800 metrów długości. Zaraz po nim idzie tunel St. Gothardzki, liczący prawie 15 kilometrów; znajduje się on całkowicie na terytorjum Szwajcarii, w górach St. Gothard, mających 2,100 metrów wysokości, na drodze z Zurychu do Medjolanu. Z innych tuneli, liczących ponad dziesięć kilometrów długości, należy wymienić Lötschberg (14,536 mtr.), również w Szwajcarii, oraz Mont-Cenis (13,636 mtr.), na pograniczu francusko-włoskiem, na drodze z Paryża do Turynu. Tunel Arlberg w Tyrolu austriackim, na drodze ze Szwajcarii do Innsbrucku i Wiednia, ma 10,200 mtr. długości. Oprócz powyższych wielkich tuneli,

liczących ponad dziesięć kilometrów, jest jeszcze na świecie jedenaście mniejszych, od siedmiu do ośmiu i pół klm. długości, oraz cały szereg małych

Zaden z wielkich mostów kolejowych nie może rywalizować pod względem długości z tunelami. Najdłuższym mostem na świecie jest naddunajski most pod Czarnowodami w Rumunji, na drodze z Bukaresztu do Konstancji, ma on 3,850 mtr. długości. Zaraz po nim idzie most lagunowy pod Wenecją, który ma 3,500 metrów. Dalsze z kolei miejsce zajmuje wielki most nad Galvestonbay w Stanach Zjednoczonych A. P. (3,400 mtr.). Most Firth of Tay w Szkocji ma 3,214 mtr., most św. Wawrzyńca pod Montreal w Kanadzie 2,622, Firth of Forth w Szkocji 2,466, most East-River w Nowym Yorku (Manhattan-Brooklyn) 1,818, most przez Dunaj pod Białogrodem 1,280, most w Sydney (Australja) 1,149.

Jeden z wielu eksperymentów przy startowaniu, wprowadzony w uniwersytecie w Filadelfji: zawodnik dla łatwiejszego zachowania równowagi trzyma się podczas biegu, poczynając od startu, specjalnej ruchomej linki.

Jan Dahmen, najznakomitszy skrzypek holenderski jeździ obecnie po Polsce, z koncertami.

Przy braku apetytu, kwaśnem odbijaniu się, zepsutym żołądku, upośledzonym trawieniu, obstrukcji, wzdęciu kiszek, zaburzeniach przemiany materji, pokrzywce i swędzeniu skóry naturalna woda gorzka Franciszka-Józefa usuwa z organizmu substancje gnilne, zatruwające organizm. Już dawno mistrzowie wiedzy medycznej uznali, że woda Franciszka-Józefa jest jedynym pewnym środkiem przeczyszczającym dla organizmu. Ządać w aptekach i drogerjach. n. 2727.

Nowy wspaniały gmach w stolicy.

Włoska Spółka Akcyjna „Riunione Adriatica di Sicurtà” założona 1838 r. w Tryjeście, rozpoczęła swą działalność w Polsce na terenie byłego zaboru austriackiego już w roku 1841. W 1926 r. Towarzystwo po uzyskaniu koncesji na działalność na całą Rzeczypospolitą Polską przystąpiło do rozbudowy swej organizacji w całym kraju. Obecnie posiada Towarzystwo w Polsce dwie dyrekcje, jedną we Lwowie, drugą w Warszawie, a poza tem szereg oddziałów i reprezentacji we wszystkich większych miastach Rzeczypospolitej.

Pragnąc z jednej strony przyczynić się do rozbudowy kraju, z drugiej strony wnieść w stolicę odpowiedni gmach reprezentacyjny, Towarzystwo nabyło przy ul. Moniuszki 10 w Warszawie plac o przestrzeni około 1500 metrów kwadratowych.

W ciągu niezwykle krótkiego czasu, bo w okresie 2-letnim wybudowany został kosztem przeszło pół miliona dolarów gmach w stylu włoskiego renesansu z fasadą z kamienia sztylowieckiego; pola między kolumnami wyłożono włoskim marmurem, portal wejściowy wykonano ze śląskiego marmuru z kolumnami granitowymi z monolitów 4½ m wysokości.

Hall i klatkę główną trzypięcienną wyłożono trawertynem czeskim i marmurem włoskim.

W hallu ustawiono dwie figury z marmuru włoskiego (carrara) dłuta rzeźbiarza M. Lubelskiego. Jedna z nich przedstawia „Fortunę”, a druga „Witę”.

Podwórce kryte jest dachem szklanym i zawiera halę bankową.

Gmach posiada centralne ogrzewanie i 2 dźwigi oraz wszystkie nowoczesne urządzenia techniczne.

Całość wykonana została przez firmy krajowe, według planów i pod kierownictwem architekta Edwarda Ebera.

Gmach przeznaczony jest wyłącznie na biura.

Piętra II i III zajęte są przez biura Towarzystwa „Riunione” i częściowo przez Towarzystwo Ubezpieczeń „Piastr” wchodzące do koncernu Towarzystwa „Riunione”.

Wewnętrzne urządzenie gabinetów dyrekcyjnych i sali posiedzeń wykonane zostało z wielkim przepychem.

„Czas to pieniądź!”

W myśli tej zasady nowinnościowy wszechstronnie posługiwać się lotnictwem; pasażerowie — poczta — towary.

Dzisiaj ostatni dzień

przyjmują listów

zamówienia na prenum.

„Gazety Bydgoskiej”
na miesiąc kwiecień

Prenumerata miesięczna

„Gazety Bydgoskiej” wynosi zatem

przy odbiorze w ekspedycji i agenturach miejscowych	zł. 2.20
z dostawą przez pocztę przy zamówieniu u listowego	2.59
w agenturach zamiejscowych	2.20
z dostawą w dom przez kolporterów zamiejscowych	2.50
pod opaską w Polsce	4.00

„Biała królowa” w Norwegji.

Któż jest ową znaną w całej Norwegji „białą królową”? Staruszka 93-letnia, wdowa po Björnsonie, Karolina. Mieszka ona w pobliżu Lillehammer, w majątku swym Aulestach, zdala od zgiełku i gwaru miejskiego. Posiadłość ta uroczą, zewsząd otoczona lasami i górami. W tej krainie uroczej żył wielki artysta i tworzył z niebywałym zapalem. Dzisiaj króluje tam jego towarzyska życia. Staruszka, siwa jak gołąb, ubrana od stóp do głów w białe szaty, uśmiecha się do każdego i wita pogodnie, młodzieńcami wprost oczyma. Od lat nie pamiętnych ubiera się stale białą. Suknię ma białą i szal, otulający jej ramiona i buciuki nawet z białego aksamitu, a na białych włosach śnieżnej bieli koronkę. Tylko na szyi wije się czarna tańczuszek, na którym zwieszają się złota szpilka, podarek Björnsona, otrzymany w dniu jego konfirmacji.

Postać Karoliny Björnson to uosobienie dobroci, godności i mądrości życiowej. Rozmowa z nią to przyjemność prawdziwa, mimo jej przytępienie nieco słuchu. Pełna zapału i dumy mówi o swym wielkim mężu, któremu była prawdziwą, dogonną towarzyszką. Żyła z nim i pracowała, biorąc najżywszy udział w jego twórczej pracy. Własnoręcznie przepisywała wszystkie jego manuskrypty. Oryginały niszczył Björnson skwapliwie.

Z matką staruszki mieszka syn poety wraz z żoną. Syn zupełny portret ojca. Pięty dla zmarłego bije z każdego przedmiotu. W mieszkaniu stoi wszystko nieruszone, jak za jego życia, a do każdego sprzętu przywiązane jakieś miłe wspomnienie, o którym pozostałi opowiadają z lubością. Specjalna opowieść przywiązana jest do palarni, którą urządził Björnson dla swych gości, nazywając ją „świniarnią”. Swego czasu był sam namyślnym palaczem, gdy nagle powziął wspólnie z przyjacielem postanowienie wyzbycia się tego nałogu. Słowa dotrzymał i nie palił do końca życia, ale nie pozwalał również palić w swej obecności, i dla tego urządził palarnię. Po śmierci ojca chciałby dzieci znieść ten zakaz, ale Karolina była nieugięta, uważając wolę męża za świętą.

Przedziwna cisza panuje w pracowni poety. Trudno byłoby o odpowiedniejsze miejsce do pracy i wypoczynku. Na biur-

ku stoi fotografia Karoliny i statua Voltaira i Rousseau. Dalej odlew ręki Björnsona. Obok koperta zaadresowana jego ręką. Na podłodze leży olbrzymi kobierzec, wykonany przez 400 kobiet i ofiarowany Björnsonowi na znak wdzięczności za odważną obronę Lindy Murray.

W koło domu ciągnie się sławna weranda, po której przechadzał się często poeta w czasie pracy twórczej. Na tej werandzie odbywają się corocznie, w dniu święta narodowego norweskiego, 17 maja, wielkie uroczystości. W dniu tym schodzą się dzieci z całej okolicy ubrane w stroje narodowe, z chorągiewkami w ręku. Pani Karolina, w otoczeniu najbliższych, czeka na nie i wita wzruszona. Nauczyciel wygłasza odpowiednie przemówienie, na które odpowiada jedno z dzieci. Potem śpiewają wszyscy norweski hymn narodowy, piosenka Björnsona: „Tak, my kochamy ten kraj”. Wreszcie tworzą wielkie koło i nucą pieśń napisaną przez poetę dla żony „Mit følge” (Mój towarzysz życia). Staruszka roni przy tem łzy prawdziwego wzruszenia.

Po śmierci niezwyklej staruszki przejdzie dom na własność państwa i będzie stanowił najpiękniejsze muzeum pamiątek po Björnsonie.

Walka z hałasem ulicznym.

Dla zwalczania hałasu ulicznego w Nowym Yorku powołano do życia specjalną komisję, która ma opracować plan „uciszenia” miasta, zwłaszcza zaś jego centrum. Proponowane są np. grzywny wysokości 2 dolarów za zakłócenie spokoju przez używanie klaksonów samochodowych oraz nadużywanie zwyczajnych sygnałów. Właściciele głośników radiowych, nastawionych w ten sposób, że dźwięki przenikają na ulicę albo do sąsiedniego mieszkania, zapłacą dolara. Szczekanie psów albo miauczenie kotów będzie kosztowało właściciela tych miłych skądinąd stworzeń 50 ct. Przewidziane są również kary pieniężne za spowodowanie zgrzytu nienaoliwionych hamulców, za zbyt głośne krzyki sprzedawców gazet itp. Policjanci będą ściągali kary doraźne za odpowiednim kwitem, wydartym z blozka.

Niezwykły opiekun nędzarzy

Historja jakby z baśni 1001 nocy.

W jednej z najuboższych dzielnic Nowego Jorku, zdala od drapaczy chmur, marmurowanych pałaców i milionów światła, palących się nad Broadwayem, tam gdzie skupiła się cała bezgraniczna nędza wielomilionowego miasta, żyje od lat wielu człowiek, który wszystkie swoje siły i majątek oddał wydziedziczonym z radości życia nędzarzom najbogatszego miasta na świecie. Człowiek ten od dawna już nie myśli o własnych wygodach i spokoju. Całą swoją energję wysiła, by najczęściej ulżyć niedoli nędzarzy, mieszkańców przedmieścia Bowery.

Nazwisko mało jest komu znane, ale przydomek, który mu nadano, głośny jest w całym nowym Jorku. „Mr. Zero” czyli nikt, czyli człowiek bez nazwiska, dobrodziej i przyjaciel biedaków. A przecież inaczej pod innymi znakami rozpoczynało się jego życie, wiedzące go ku dobrobytowi, szczęściu, i być może — nawet ku karierze politycznej.

Pod przydomkiem „Mr. Zero” kryje się Urban Ledoux, z pochodzenia Francuz, urodzony w Kanadzie. Był to zamożny i powszechnie poważany człowiek, który, porzuciwszy wielkie zakłady przemysłowe, odziedziczone po ojcu, poświęcił się karierze dyplomatycznej. Przez lat jedenaście Ledoux był konsulem kanadyjskim w Brazylji, Paryżu, Bordeaux. Młody i wytworny dyplomata szybko zdobył sobie powszechną poważanie. Niepospolite cechy umysłu wyróżniały go korzystnie z pośród sfer młodych dyptomatów.

Zupełnie nieoczekiwanie Ledoux porzucił karierę dyplomatyczną, udał się do Ameryki, która znajdowała się w przededniu przystąpienia do wojny i usiłował zorganizować jakąś wszechświatową ligę pokoju. Władze zakazały mu pobytu w Nowym Jorku, wobec czego Ledoux osiedlił się na krainkach miasta w owej nawpół rozwalonej dzielnicy Bowery, gdzie po raz pierwszy zetknął się z bezimienną nędzą życia amerykańskiego. Z własnych funduszy zorganizował kuchnię bezpłatną dla starców i dzieci, dla tak licznych w Ameryce inwalidów pracy, złobki dla dzieci opuszczonych itd.

Kiedy w 1922 roku katastrofalny kryzys przemysłowy stworzył w Ameryce ogromną armję bezrobotnych, Mr. Zero rozszerzał działalność tych instytucji, które otrzymały w języku biedaków nazwę: „Kluby starych kóz i kulawych osłów”. Stwarza więc w robotniczych dzielnicach bezpłatne rozdawnictwo chleba, i w ciągu długich miesięcy zjawia się sam w domach noclegowych, w ołbrzymich koszarowych pomieszczeniach robotniczych, spiesząc z pomocą wynędzniałym rodzinom. W obiegu pojawiają się kartki, upoważniające do odbioru prowiantu lub zjedzenia talerza zupy, na których widnieje napis „Mr. Zero”. Kartki te uratowały od głodu wiele dziesiątków tysięcy ludzi, i oddał ten dziwny przydomek stał się bardzo bliski sercu nędzarzy nowojorskich.

Osobliwy majątek tego niezwykle człowieka oddawna został już wyczerpany, a nowe środki materialne zdobywa Mr. Zero w ten sposób, iż w ciągu letnich miesięcy, kiedy słabnie wrzask nędzy obywateli wielkie miasta Ameryki, wygłasza od czytelników, w których najjaśniejszym miejscu znajdują opisy niedoli dziecięcego życia, pod boki największych na świecie fortun.

W roku ubiegłym przeczytał te przyniosły około 2 milionów dolarów. Cała ta suma została zużyta na prowadzenie wielkiego dzieła miłosierdzia, któremu poświęcił się Mr. Zero — Urban Ledoux był dyplomatem i światowicem.

KAPITAN DANRIT

ŚMIERĆ EUROPIE

(Ciąg dalszy)

183)

— Opowiadasz mi pan istne cuda! — zawołał Zahner — dzięki najazdowi murzynów, nauka dokona olbrzymich postępów.

— Oto wynik pierwszych prób naszych — rzekł p. Gautier.

Uczony starzec podniósł ostrożnie wielki dzwon szklany, z pod którego wysunął się zwolna białawy obłok i, przybrawszy stopniowo kształt okrągły, rozciągnął się na kryształowym stole. Ani jedna cząsteczka gazu nie ułotniła się z niego.

Wtedy p. Manset wyjął z klatki żywego królika i zanurzył go w onym obłoku. Królik odrzucił zesztywniał.

— Taką będzie wojna przyszłości — rzekł pan Gautier.

— Br! — wzdygnął się Zahner — mię dreszcz przeszedł...

W zakładach w Billancourt, brakowało tylko warsztatów aerostacyjnych. Rząd, oddał dla instytutu pałac wystawy z roku 1900, część tego gmachu przeznaczono już dla p. Brennane, który budował tam flotylję balonów.

— A teraz — rzekł uczony starzec — czołem, panowie, przed tym osobnym pawilonem, do którego za chwile wejdziemy. Wszystkie potwor-

ne maszyny, które dotąd widzieliście, pioruny, bomby, trucizny i duszące obłoki, nie są tak niebezpieczne, jak bakterje. Oto ich państwo.

Nad bramą widniał napis, skreślony wielkimi literami: „Oddział mikrobów”.

— Tutaj hodujemy różne bakcylusy — mówi p. Gautier, starannie zamykając bramę za sobą. — Idzie o to, ażeby w tej walce użyć silniejszej broni, ale nie wątpię, że do tego dojdziemy.

— A więc tutaj hodują się mikroby cholery, tyfusu i żółtej febrzy, zupełnie jak rezedy, albo lewkonja! — mówił Melval.

— Zapomniałeś pan o zarazie morowej — dodał p. Gautier — właśnie poprzestajemy na tych czterech chorobach...

— Słyszałem już nieraz o zarazkach — rzekł Melval — początek tej nauki przypadł w moim dzieciństwie i dotąd jeszcze pamiętam rozgłos, sprawiony odkryciami Kocha, Pasteura i dr. Roux, przyznam się jednak, że nigdy nie mogłem zrozumieć, na jakiej zasadzie szczepi się komuś chorobę, ażeby jej uniknąć?

— Ależ to jest bardzo proste — odrzekł p. Gautier — choć wynalazek ten kosztował całe lata pracy. Oto główny nasz lekarz, doktor Huguet, dyrektor oddziału mikrobów — on najlepiej panu tę rzecz wytłumaczy.

Doktor Huguet skłonił głowę. Był to czysty jeszcze staruszek, o ży-

wych, błyszczących oczach. Miał na sobie długą kapotę z żółtego płótna; z ogromnych kieszeni wyglądały mu szklane rurki, słoiki i różne przyrządy chemiczne.

— Nie będę panów nudził długim wykładem — rzekł, poprawiając złote okulary. — Synowie XX wieku powinni się znać na tem, o czem chcą mówić.

— Owszem, proszę cię bardzo o objaśnienia, doktorze — rzekł Zahner — a skoro skończysz, dam ci receptę, która może się okazać pożyteczną.

— Przyjmę ją chętnie — odpowiedział doktor — i żeby otrzymać ją co prędzej, od razu przystąpię do rzeczy. Wiecie dobrze, panowie, że w ziemi, wodzie, powietrzu, a zwłaszcza w naszym organizmie, żyją, rosną i rozmnażają się miliony maleńkich żyjątek, widzialnych tylko pod mikroskopem, zwanych mikrobami, bakterjami, lub bakcylusami.

— Pomimo, że są najmniejszymi stworzeniami w państwie zwierzęcym, więcej jednak sprawiają złego, niż największe potwory — odezwał się Zahner.

— Mylnie zaliczasz je pan do świata zwierzęcego — odparł doktor. — Aż do końca XIX wieku miano o nich błędne wyobrażenie, że względu na ich nadzwyczajną ruchliwość; zaliczano je nawet do rzędu wycmoków. Tymczasem w naszym stuleciu przekonano się, że ruch nie jest wyłączną własnością świata zwierzęcego, a po-

wtóre, że owe mikroby, alias bakterje, alias bakcylusy, są roślinami.

— Należy dodać — wtrącił p. Gautier — że granica pomiędzy światem roślinnym, a zwierzęcym jest nader subtelna, wiele więc organizmów, należących do najniższych stopni jednego lub drugiego, może dać powód do sporu.

— Co do bakterji — podjął doktor Huguet — nie może być żadnej wątpliwości, wiadomo tylko, czy je zaliczyć do rzędu grzybów, czy porostów. Ja trzymam za ostatniemi i jestem przekonany, że musiały należeć do pierwszych roślin, które ukazały się na kuli ziemskiej. W każdym razie, na zębach mumji egipskiej odnaleziono bakterje w kształcie laseczek.

— Ach! — zawołał Zahner — pan chyba z nas żartuje?

— Bynajmniej, a na dowód pokażę panom próbki najważniejszych mikrobów.

Doktor wyjął z kieszeni szklany flakonik hermetycznie zamknięty.

— Temu należy się pierwszeństwo, gdyż to jest ów sławny bakcylus cholery, odkryty przez dr. Kocha. Ma on kształt przecinka. W tem naczyniu mieszczą się miljardy zarazków. Oto w tej rurce szklanej mam mikroby żółtej febrzy; ten drugi szklany balonik, napelniony jest bakterjami zarazy morowej. Mikroby tej zarazy należy do najgroźniejszych, choć najpóźniej został odkryty. Mamy ich znaczny zapas,

KALENDARZYK

Poniedziałek 24 marca. Marka i Tymoteusza M m.
Wtorek, 25 marca. Zwiastowanie N. M. P.
Wschód słońca g. 5.29. Zachód słońca g. 17.55

Dyżur nocny aptek:

Od dnia 24/III do dnia 30/III 1930 r.
Apteka pod Niedźwiedziem, ul. Niedźwiedzia 6 Telefon 50
Apteka pod Koroną, Dworcowa 74 Tel. 301

Wypożyczalnia książek „Lektura”, ulica Gdańska 141 dział polski i francuski otwarta codziennie od 8 rana do 6 wieczorem. Telefon 17-39.

FIRMA A. HENSEL, Dworcowa 97
urządza codziennie przedpołud. od godz. 11-1 i 3-6
POKAZY GOTOWANIA

Przyrządzenie obiad. od 5-15 minut Kosztowanie potraw na miejscu. Witaminy nie zanika! n-2670

— **Z Teatru Miejskiego.** Jutro, we wtorek piękna operetka Lehara „Frasquita”, która po tem przedstawieniu zjedzie na czas dłuższy z repertuaru, ustępując miejsca sobotniej premierze operetki Benatzky'ego p. t. „Japonka”. Utalentowany kompozytor ujął dzieje „Madam Butterfly” od strony wesołej, nie pozbawiając jej jednakże sentymentu, tak, że operetka mimo całego szeregu konfliktów obfituje w mnóstwo scen przekomicznych i arcyzabawnych sytuacji. Strona muzyczna, starannie przygotowana przez kapelmistrza Kowalika, pełna pięknych melodii, urozmaicona wieloma tańcami, znajdzie niewątpliwie uznanie i poklask naszej publiczności. Rozsprzedaż biletów już rozpoczęta. — W czwartek doskonała komedjo-groteska Hemara „Dwaj panowie B”.

— **Sprostowanie.** W ostatniej recenzji z Poranku Muzycznego, poświęconego twórczości Ludwika d' Arma Dietza, opuszczono jedno zdanie, wobec czego brak tam podkreślenia że utwór „Pieśniarz” odśpiewało Tow. Śpiewu „Harmonja”, a nie „Echo”, jakby z powodu opuszczenia można było wywnioskować.

— **W sprawie ruchu telefonicznego z Danją.** Izba Przemysłowo-Handlowa w Bydgoszczy podaje do wiadomości, że zgodnie z zarządzeniem Ministerstwa Poczty i Telegrafów z dnia 15 marca nr. 1207/VIII wprowadza się z dniem 20 marca komunikację telefoniczną między Białym, Bydgoszczą, Krakowem i Lwowem a wszystkimi urzędami w Danii. Oplata za trzyminutową rozmowę zwykłą z Polski do urzędów, leżących w I strefie duńskiej wynosi 8 fr. 50 c, do urzędów leżących w II strefie duńskiej 9 fr. 10 c.

— **Z Grupy Centralnej Powstańców i Weteranów w Bydgoszczy.** W dniu 9 bm. odbyło się w Domu Czeladzi nadzwyczajne walne zebranie Grupy Centralnej Powstańców i Weteranów celem przeprowadzenia wyborów uzupełniających. Skład obecnego zarządu jest następujący: Rigall Ludwik — prezes, Turkowski Tadeusz — wiceprezes, Napierała Stanisław — sekretarz, Miernik Jan — zast. sekretarza Kłuczyński Andrzej, przew. Sądu Honorowego, Michalak, członek Sądu Honorowego, Katulski Bronisław, członek Sądu Honorowego, Alojzy Orzechowski, Stróżyński Roman, Letzelberger, Komisja Rew., Dudziak Wincenty, skarbnik. Rozwój Grupy Centralnej już w bardzo krótkim czasie wykazał, że zasady jej są bardzo zdrowe.

— **Z życia marynarzy.** W organizacji Tow. Marynarzy w Bydgoszczy na tle nieporozumień i zatargu między członkami nastąpił rozłam, przez co utworzyły się dwie organizacje o jednej i tej samej nazwie. Członkowie później zrozumieli, że jest to szkodliwe dla rozwoju organizacji. Postanowili więc jednogłośnie zlikwidować nieporozumienia i oba tow. połączyć w jedno i temsamem utworzyć silną i spójną organizację. W związku z tem w dniu 18 bm. odbyło się nadzwyczajne walne zebranie obu tow., na którym wybrano nowy zarząd, w skład którego weszli pp. M. Machnikowski — prezes, P. Mazurkiewicz — wiceprezes, S. Wasilenko — sekretarz, Jurkiewicz — zast. sekretarza, J. Drzewiecki — skarbnik, inż. W. Jędrzejewski — referent ośw. i techn. W skład kom. rewizyjnej weszli: pp. St. Tkwiński, L. Lewandowski i M. Langowski. Sąd Koleżeński stanowią: pp. St. Tyborski, J. Gniatczyk, L. Bonin, Alf. Talikowski i Fr. Dembiński. Nowowyzbrany zarząd Tow. w imię dobrej organizacji apeluje do wszystkich członków i b. marynarzy, szczególnie do starszych kolegów o poparcie. Bo tylko przy wspólnych wysiłkach możemy liczyć na dodatnie wyniki naszej pracy. W sprawach dot. Tow. prosimy zwracać się do Sekretariatu, który obecnie mieści się u prezesa przy ulicy Zygmunta Augusta 35a.

— **Międzynarodowe walki zapaśnicze** w dużej sali p. Kocerki trwają w dalszym ciągu. W sobotę walczyły następujące cztery pary: Czarna maska zwycięża w 7 minucie żelaznego murzyna Sam-Sandi. W walce między Michelsonem (Bawaria) i Lielkajsem (Litwa) zwyciężył ostatni w 25 minucie tylnym pasem. W walce dwóch zapaśników ciężkiej: Lubusko (Lwów) contra Fryze (Prusy Wschodnie) zwyciężył w 13 minucie prawidłowo Lubusko. W ostatniej parze między Petersenem (Dania) i Zabremą (Polska) niespodziewanie zwycięstwo odniósł w 11 minucie Petersen. — W niedzielę walki się nie odbywały. — Dzisiaj, w poniedziałek, walczą następujące cztery pary: Czarna maska — Lielkajs, Michelson — Fryze, Popławski — Borowiak i Sam-Sandi — Zaremba.

— **Kino Corso.** Od dziś począwszy wyświetla największy przebój kinematografii świata p. t. „Pieśń o atamanie” (Wołga... Wołga...). W rolach głównych H. A. Schlettow, Lilian Hall-Dawis i Rudolf Klein Rogge. Film ten osnuty na tle sentymentu stepów i wód Dniepru, jest monumentalną epopeją wielkiej miłości i niezmniejszej nienawiści. Film ten powinien zobaczyć każdy.

— **Kino Krystal** dziś po raz ostatni wyświetla bardzo dobry obraz p. t. „Noce bezsenne — nocie szalone” i nadprogram. — **Kino Marysienka.** „Krystyna”, pełnowartościowy dramat, stojący na wysokim poziomie artystycznym, dziś grany będzie ostatni raz. W nadprogramie pomysłowa komedia p. t. „Mechaniczny człowiek”.

— **Kino Nowości** wyświetla wielki dramat polskiej produkcji p. t. „Uroda życia” podług powieści St. Żeromskiego. Nora Ney, Bogusław Samborski, Bodo, Brodźsz odgryli swe role z talentem i ujmującą prostotą.

— **Kino Oko** daje dobry dramat psychologiczny p. tyt. „Piekło namiętności”. Obraz ten od początku do końca trzyma nerwy widza w wysokim napięciu. Na scenie występy rewji „Maska”.

— **Kino Paw** wystawia dziś premierę dramatu p. t. „Przedślubny grzech”. Główną rolę kreuje Laura La Plante, zaszczytnie znana z filmu „Białe noce”. Film tylko dla dorosłych. Prócz tego dwie arcywesołe komedje.

Kronika Policyjna

— **Ujęto 2 złodziei,** 1 zbiegła z Zakładu Wychowawczego, 4 pijaków, oraz 16 niewiast za przekroczenie pol. obycz.

— **Spłoszeni włamywacze.** W nocy z 21 na 22 bm. usiłowali włamać się nieznani sprawcy zapomocą rozkręcenia specjalnym aparatem krat okiennych, do firmy Polskie Zakłady Garbarskie, Nowy Rynek 11 przy czym zostali spłoszeni, pozostawiając aparat na miejscu i zbiegli.

— **Pożer.** Dnia 22 bm. o godz. 20.30 powstał ogień w domu p. Sokołowskiego przy ul. 20 stycznia 29. Zaalarmowana Straż Pożarna pożar natychmiast ugasiła. Powstał on przez zapalenie się sadzy w kominie. Szkody materialnej nie było.

— **Ujęcie uciekiniera.** Ujęto 18-letniego Józefa Chylińskiego, który zbiegł przed dłuższym czasem z Zakładu Wychowawczego w Antoniewie, ukrywając się w Bydgoszczy.

— **Za kradzież drutu telefonicznego** z trasy nad nowym kanałem na szkodę inspekcji dróg wodnych ujęto braci M. zam. przy ul. Nakielskiej 111. Odstawiono ich do dyspozycji sądu.

Z walnego zebrania Tow. śpiewu „Halka”. Dnia 19 bm. odbyło się w Hotelu Centralnym roczne walne zebranie towarzystwa śpiewu Halka, które zajął prezes towarzystwo dh. Synoradzki. Po odczytaniu porządku obrad sekretarka tow. p. Marja Walkowska odczytuje protokół. Przystąpiono dalej do sprawozdań prezesa, sekretarki i skarbnika. Sprawozdanie skarbnika okazało, że towarzystwo posiada w kasie 430.13 zł. Po sprawozdaniu komisji rewizyjnej udzielono zarządowi jednogłośnie pokwitowania. Na marszałka zebrania wybrano dh. Józefa Kapse. Na sekretarza dh. Jana Domagałę, na ławników dh. Jędrzejczakową i Alwinę. Do zarządu wybrano jednogłośnie na prezesa dh. Synorackiego, który urząd ten piastuje już od 24 lat. W przyszłym roku zasłużony prezes obchodzić będzie srebrny jubileusz prezesostwa. Na wiceprezesa wybrano p. Kapse, sekretarkę p. Walkowką, zast. sekret.

POŁĄCZENIE TRZECH ZALET!

①. Delikatne mydło do delikatnych tkanin. Nadaje im świeży wygląd i subtelny zapach.

②. Delikatne mydło do mycia rąk i twarzy — rękoma świeższej cery i miłego zapachu skóry.

③. Zajmująca zabawą dla naszych milusińskich są wycinanki na każdym opakowaniu

Alwina, skarbnikiem p. Weichbrodta, bibliotekarzem p. Kempnińskiego, zast. bibl. p. Ciszakównę, ławnikami wybrano pp. Jędrzejczakową i Pokorę, chorążym dh. Erdmana, podchor. dh. Majewski i Wełniakównę. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Strauchmana, Ciesielskiego i Kowalskiego. Na dyrygenta wybrano dh. Wasielewskiego. Po objęciu przewodnictwa przez nowo obranego prezesa tenże wyraził podziękowanie dotychczasowemu dyrygentowi p. H. Kalamaji za intensywną pracę. Zamknięto zebranie hasłem „Cześć pieśni!”

Z karty żałobnej. Zmarł w Warszawie po operacji w szpitalu Ujazdowskim 6. p. dr. Kalinowski, kapitan i Baonu Strzelców w Chojnicach, osierocając niedawno poślubioną żonę.

Na rzecz ubogich złożyło Tow. Urzędników Krajowych 40 zł.

Ostrzeżenie. Ostatnio dokonano wielkiego włamania do pewnej firmy w Gdańsku, gdzie skradziono dużo jedwabiu. Sprawcy wywieźli łup na Pomorze. Policja ostrzega przed nabywaniem towaru tego, a w razie pojawienia się kogoś z podejrzany towarem donieść należy natychmiast policji.

Inspektora szkolny w Chojnicach kwituje z odbioru datków na rzecz statku „Dar Pomorza”, złożonych przez działkę szkoły powszechnej żeńskiej w Czersku w kwocie 40 zł i szkoły powszechnej męskiej w Chojnicach w kwocie 80 zł. Ostatnia wymieniona szkoła złożyła razem 112 złotych.

Z zielonej granicy. Nasza dzielna straż graniczna przytrzymała w pasie granicznym obywatela niemieckiego, nieślakiego Rudolfa Bandigkeita, którego sąd wydalili z granic Rzeczypospolitej.

STAROGARD.

Nowy zarząd Kat. Tow. Czeladzi. Na ostatnim walnym zebraniu pod przewodnictwem ks. prob. Hackerta wybrano następujący zarząd: ks. prob. Hackert prezes, budowniczy Borchardt zastępca, Kierszka sekretarz, Trzos zast. sekr., Mliczek skarbnik, Cannuth zast., Engler i Cejrowski ławnicy. Postanowiono przekazać na rzecz Ligi Katolickiej 50 zł., na figury nowe do głównego ołtarza 100 i do kasy pogrzebowej 300 zł. Do komisji rewizyjnej weszli: Maciejewski, Krause i Kotowski.

Nieszczęśliwy wypadek wydarzył się w fabryce Monopoli Spirytusowego. Ofiarą jego padł pewien robotnik. Spadła mu na głowę sztaba żelazna i go ciężko poraniła. Odstawiono go do szpitala.

Osobiste. Biegłym sądownym w sprawach rachunkowości i księgowości ustanowiony został na obwód sądu okręgowego p. Józef Gregorkiewicz, biegłym w sprawach budownictwa pod i nadziemnego p. budowniczy Franciszek Borchardt.

Kradzież z włamaniem. W nocy 19 bm. włamali się dwaj złodzieje do składu cygar i papierosów p. Prabuckiego przy ul. Hallera. Skradli kilka tysięcy papierosów i kilkadziesiąt cygar oraz papierosnice, fajki itd. Złodzieje spostrzeżeni powien przechodzeń, który spowodował, iż sprawców dwóch 18-letnich chłopców w kilka godzin później przytrzymał.

BORZECZOWO, pow. starogardzki.

Wojewoda pomorski zamianował na propozycję Sejmiku Powiatowego p. Jana Piłata wójtem obwodu Borzechowo na przeciąg 6 lat.

Właściwy dyktator Rosji Stalin podobno jest mocno zachwiany. W kołach dobrze poinformowanych liczą się z jego bliskim ustąpieniem.

Potrawy rybne wszelkiego rodzaju otrzymują niedościgniony smak przez dodanie **przyprawy MAGGI**ego

Prosimy żądać wyraźnie przyprawę **MAGGI**ego

Urzeczywistnienie jubileuszowego Domu Oświaty.

TCL w Poznaniu.

Zbliża się nareszcie chwila urzeczywistnienia długoletnich nadziei pokładanych w tak zasłużonej instytucji, jak Towarzystwo Czytelni Ludowych na ziemiach zachodnich. Wzbogaci się wkrótce nasz dorobek oświatowy nowym ogniskiem pracy oświatowej tam, gdzie brak takiego Domu Oświatowego dał się najbardziej odczuć — w Poznaniu.

Heroicznym wysiłkiem materialnym jak na dzisiejsze czasy kryzysu gospodarczego, realizuje Rada Główna i Zarząd TCL swe jubileuszowe hasło w postaci wspaniałego gmachu w Poznaniu przy ul. św. Marcina 37 (obecnie „Nowy Kurjer”).

Położony został zatem fundament pod nowe ognisko kulturalnej pracy oświatowej, godne zasług i wartości polskiej oświaty pozaszkolnej, dającej społeczeństwu bezpośrednie i widoczne korzyści, jakich się słusznie dopomina, a z jakich inne działy które wzorowały się przeciw na idei TCL, oddawna już korzystają, mając swoje własne Domy Oświatowe.

Ten Oświatowy Dom Jubileuszowy TCL wypełni więc rażącą lukę w życiu kulturalnym Grodu Przemysława i stanie się ośrodkiem uszlachetniającym serca i umysły nasze. Obyśmy tylko zechcieli zrozumieć, że każdy z nas powinien się do tego celu przyczynić. Dla nas przecież i dla naszych dzieci stanie ten Dom Oświatowy,

wzorowany na najlepszych przykładach oświaty zachodnio-europejskiej.

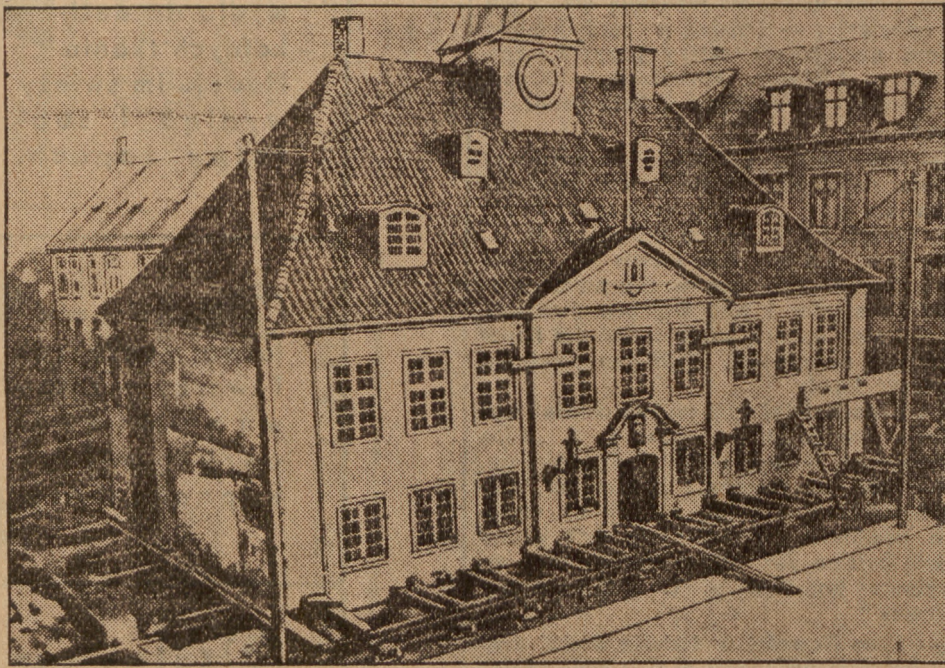
Tu winien rozpalic się ogień entuzjazmu patriotycznego w myśl hasła TCL: „przez naukę do cnót obywatelskich, do gorącej miłości Ojczyzny na zasadach religijnych”.

Tu mamy, po mozołe szarego dnia znaleźć godziwą rozrywkę duchową, będącą zarazem niezbędnym odpoczynkiem cielesnym dla krzewienia tak często w nas sponiewieranego człowieczeństwa, drogą czytelnictwa i do-

kształcenia się w najszerszym tego słowa znaczeniu.

Nie skąpmy zatem datek, choćby najskromniejszych na ten cel, któremu patronują znani i ofiarni działacze oświatowi i narodowi, by na położonym już fundamencie i poza widniejącymi już murami zatętniło jak najszybciej pełne życie takiego niezbędnego ośrodka oświaty pozaszkolnej — nam, naszym dzieciom na chlubę i pożytek.

(Biuro centralne TCL Poznań, Fr. Ratajczaka 16, konto PKO 200 504).

W Europie, śladem Ameryki, odbywa się również już przesuwanie całych domów. Powyżej ratusz w duńskim miasteczku Randers, który przesunięto o 5 metrów.

Nowe kursy Uniwersytetów Ludowych TCL

w Dalkach i w Odolanowie.

W dniu 4 maja rozpocznie się w zakładzie macierzystym Un. Lud. TCL w Dalkach pod Gnieznem oraz w Odolanowie nowy żeński kurs dokształcający systemem duńskim, trwający w obu ośrodkach oświatowych dla dorosłych 4 miesiące. Bardzo przystępna upłata za naukę wraz z całym utrzymaniem wynosi w Dalkach 350 zł., w Odolanowie 325 zł.

Informacje oraz jubileuszowy prospekt ilustrowany wysyłają dane zakłady za dołączeniem znaczka pocztowego.

W klinice perel

W Londynie jest klinika, której pacjentki zabezpieczone są na 30 milionów złotych. Owe kosztowne pacjentki nie przyjeżdżają do kliniki dorózkami, ani wozami ambulansowymi, lecz poprostu przynoszą je ludzie, troskliwie ukryte w kieszeniach. Oddają je do najniezwyklejszej kliniki na świecie, mieszczącej się przy Hatton - Garden, do „kliniki perel”. Trzeba nam bowiem wiedzieć, że perły chorują często i podlegają najrozmaitszym chorobom. Klinika owa posiada najciekawsze okazy sztuki. Posłuchajmy, jakie posiada pacjentki. „Lekarz” specjalista objaśnia, że chorych ma moc i na najróżnorodniejsze choroby. A więc ma perły „reumatyzmowane”, i jakby ze starości pokurczone, perły przedwcześnie postarzałe, które straciły swój połysk młodzieńczy z powodu zbyt obfitego używania środków upiększających; perły przetłuszczone; perły pozornie piękne, które dopiero przy użyciu noża „lekarskiego” zdradzają swoje błędy; perły pełne zmarszczek; perły popękane, anemiczne, albo zbyt czerwone i takie, które utraciły połysk i młodzieńczość pełnego zdrowia. Specjalnie łatwo ulegają zatruciu perły, które mają duże otwory, bo ich delikatne wnętrza wchłaniają w siebie wszelkie zarazki. Perła nie przekłuta posiada powłokę trwałą, która nie przepuszcza trujących składników do środka, podobnie jak jajko. Ale skoro ma choć najmniejszy otworek, szkodzą jej nawet środki upiększające, używane przez jej właścicielkę. Wszelkie tłuszcze i olejki, z jakimi się styka, odbierają jej blask i przetłuszczają ją. Szminka psuje jej delikatny kolor, podobnie i puder. Kwasy, które wydaje ciało człowieka reumatyzmowanego, udzielają się i perle, zjadając cząsteczki jej powłoki.

Samo pocieranie perel o sznurek, zmniejsza jej wagę pierwotną. Zatrwożona właścicielka, obserwująca zmniejszanie się jej wspaniałych perel, zanosi je częściej do kliniki. Specjaliści chorób perłowych znają najróżniejsze sposoby ich leczenia. Potrafią naprzykład zdjąć najdelikatniejszą powłokę z perły, podobnie jak zdejmują się cienutką błonkę z ugotowanego jajka. O ile się operacja uda, wygląda perła jak nowa, lśniąca i pełna blasku. Ale „chirurg” perel nie ma nigdy pewności czy cięciem perle nie zaszkodzi. Często zdarza się, że po usunięciu wierzchniej powłoki pokazuje się nadpsute ziarno, zupełnie bez wartości. Perła taka jest już bezużyteczna. Na perły zatłuszczone, środkami

upiększającymi, mają specjaliści inne lekarstwa. Chorą perłę poddaje się tak długo kąpieli parowej, dopóki się z niej nie wytopią wszelkie tłuszcze.

Przy okazach o specjalnej wartości bada się je na wstępie promieniami ultrafioletowymi, by się przekonać, jak się przedstawia ich stan wewnętrzny, gdyż „odzieranie ze skóry” jest w każdym razie bardzo ryzykowne. Wagę perły zmniejsza się przez to o jakieś 30 procent. Oświetlanie perel promieniami ultrafioletowymi ma dla „chirurgów” jeszcze in. znaczenie. Przy ich pomocy łatwo zbadać, z której części świata dana perła pochodzi. Perły australijskie wydają się w tych promieniach niebieskie, indyjskie różowe, a z Madagaskaru i Morza południowego żółte.

Statystyka więzień w Polsce.

W Polsce istnieją ogółem 332 więzienia, zawierające w sumie 34 863 miejsc; Warszawa posiada 36 więzień o „pojemności” 9 620 osób.

Zaludnienie więzień jest następujące: w r. 1929 (styczeń) na terytorjum Rzeczypospolitej uwięzionych było 23 073 osób. W Warszawie siedziało 7 458, co daje 78 proc. całkowitej pojemności (ilości miejsc) więzień warszawskich; we Lwowie 4 215 (61 proc. pojemności); w Lublinie 3 266 (91 proc. miejsc); w Wilnie 3 252 (100 proc.); w Krakowie 2 755 (74 proc.); w Poznaniu 1 712 (48 proc.); w Toruniu 1 601 (60 proc.); w Katowicach 814 (45 proc.).

Okazuje się więc, że najwięcej przepelnione są więzienia wileńskie, gdyż na każde 100 miejsc przypada tam 108 więźniów, a zatem 8 proc. ponad normę; silną frekwencją odznaczają się również więzienia lubelskie, gdzie 91 proc. miejsc jest obsadzonych; nieco luźniej jest w więzieniach warszawskich, obsadzonych w 78 proc. a zatem około 4/5. Najłagodniej są obsadzone więzienia Poznania 48 (proc.) i Katowic (45 proc.); przeszło połowa miejsc jest tam wolna. W areszcie karnym siedzi 13 415 osób, w tem 1 241 kobiet; w śledczym 11 658, w czem 1 210 kobiet.

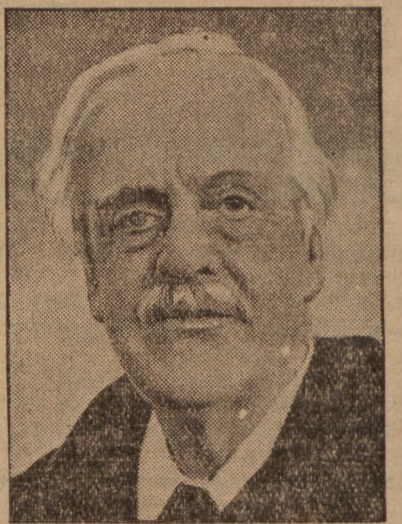
Przestępców politycznych siedzi w więzieniach polskich 2 449, w tem 189 kobiet; więźniów wojskowych jest 119; nieletnich uwięzionych 769 w czem 51 kobiet.

GIELDY

Bank Polski płaci dnia 24 marca 130 r. az:

dolar amerykański 8.86—8.87, dolar kanadyjski 8.35, funty angielskie 43.245, franki szwajcarskie 172.08, franki francuskie 34.79, franki belgijskie 123.90, liry włoskie 46.55, guldeny holenderskie 356.42, korony czeskie 26.33, korony szwedzkie 238.85, korony duńskie 238.00, korony norweskie 237.88, szylingi austriackie 125.20, marka niemiecka 212.07, guldeny gdańskie 172.80, marka złota 2.1234, rubel złoty 4.5869.

W roku bieżącym ma stanąć nad polskim morzem uniwersytet ludowy T. C. L. Nabędź odznakę jubileuszową by przyczynić się do powstania tej tak bardzo pożytecznej uczelni obywatelskiej.

Wybitny polityk i mąż stanu angielski Viscount Arthur Balfour, zmarł w 82 roku życia. Był on od 1902—05 premierem, podczas wojny światowej ministrem marynarki, spraw zagranicznych i lordem-prezydentem Tajnej Rady.

Panflavin - PASTYLKACH dla ochrony przed zapaleniem gardła i zaziębieniem. Do nabycia w aptekach.

Jak wzrasta majątek narodowy niektórych krajów?

Przy ocenianiu ogólnego dorobku materialnego wielomilijowych społeczeństw współczesnych napotykaćmy na tak znaczne trudności, że wielkość całego majątku poszczególnych krajów możemy określić tylko w przybliżeniu.

Pod koniec wieku XIX wartość dóbr, znajdujących się na obszarze Stanów Zjednoczonych, oceniano na 90 miliardów dolarów, a majątek narodowy Anglii na 54 miljardy, Francji — na 45, Niemiec na 38. Włoch — tylko na 10 miliardów dolarów.

W chwili wybuchu wojny światowej majątek narodowy Stanów posiadał wartość 210 miliardów, Niemiec 90 miliardów, Anglii — 78, Francji — 70, Włoch — 24, a Japonii — tylko 18 miliardów. Zatem w ciągu kilkunastu lat przedwojennych majątek narodowy Stanów wzrastał przeszło dwukrotnie, toż samo dotyczy bogactw ogólnych Niemiec i Włoch. Natomiast bogactwa narodowe Anglii i Francji powiększały się w międzyczasie znacznie wolniej, gdyż tylko o 30 — 40 proc.

W latach ostatnich Stany Zjedn. uzyskują jeszcze większą przewagę gospodarczą nad innymi, a ich majątek narodowy osiąga wart. przeszło 400 miliardów dol! Bogactwo ogólne społeczeństw europejskich, zrujnowanych wojną, jest naturalnie znacznie mniejsze: Anglii — sięga 100 miliardów, Francji — 66, Niemiec — zaledwie 55, bogactwo narodowe Japonii przedstawia się obecnie wartość 50 miliardów dolarów — czyli wzrosło trzykrotnie od roku 1914! Co do majątku Włoch i Polski, to przedstawia się on w porównaniu do bogactw państw, wymienionych powyżej, dość skromnie: włoski wynosi 28, a polski 15 do 17 miliardów dolarów.

Należy jeszcze zaznaczyć, że przeciętna bogactw, przypadających na jednego mieszkańca poszczególnych krajów, nie wzrasta tak szybko, jak majątek narodowy, gdyż liczba ludności wszystkich krajów powiększa się także. Jeżeli zatem majątek narodowy Stanów powiększył się w ciągu ostatnich lat 30 przeszło czterokrotnie, to jednak wartość dóbr, przypadających przeciętnie na jednego mieszkańca tego kraju, wzrosła z 1165 do 3300 dolarów, czyli zaledwie trzykrotnie — dzięki wzrostowi liczby ludności Stanów z 76 do 200 milionów.

Pani Haunau, znana z olbrzymiej afery finansowej „Gazette du Franc”, została wypuszczona z aresztu śledczego po 17-dniowej głodówce.

Dotychczasowy poseł rumuński w Waszyngtonie Davila objął takie samo stanowisko w Berlinie w miejsce posła Nikołasa Comnena, który obejmie poselstwo rumuńskie w Rzymie.

KINO PAW
ul. Krasieńskiego 3
Pocz. o. a. 719-ej

Dziś premiera dramatu egzotycznego p. t.

„Przedślubny Grzech”

w roli głównej **Laura la Plante**

Tragiczne przejścia podwójnego trójkąta małżeńskiego. Kobieta, która zdradza w przeddzień swego ślubu, pozostaje na skazanym niewinnym? Czy przyznać się i stracić męża i dziecko? Jest to najnowszy film tegorocznej produkcji z uświetnieniem Laurą la Plante.

Film tylko dla dorosłych

Nadronram 2-artywa-ole komedie.

Mniejsze wygrane oraz stawki są do przejrzenia w Kolekturze Loterii Państw

„USMIECH FORTUNY”

Bydgoszcz, Pomorska

tamże wypłata wszelkich wygranych oraz zamiana stawek na nowe szczęśliwe losy.

Kto wygrał na loterii?

Ciągnięcie od 6 marca do 10 kwietnia (Bez gwarancji)

W czternastym dniu cięgnięcia 5-ej klasy główne wygrane padły na numery następujące:

100 000 zł na nr. 156488.
25 000 zł na nr. 118761.
15 000 zł na nr. 204339.
10 000 zł na nr. 89297.
Po 5 000 zł na nr. 127756 142414 148358.
Po 3 000 zł na nr. 5377 27131 89863 120848
2 000 zł na nr. 91384 119721 136570
167801 188055 193321 196198 207767
Po 1 000 zł na nr. 5542 11219 31136 31255
44049 44689 69063 87043 87052 96544 99555
105821 120341 121714 131905 137670 144979
162151 167488 174770 198749
Po 500 zł na nr. 1663 6742 13239 21973
43052 4414 60504 72117 81694 82321 82360
101252 103687 114873 117324 121491 132276
135700 147542 150635 158915 163623 168479
171895 181341 181487 194295 198000 200324
204360 205398.

Po 500 zł na nr. 666 866 5939 8439 9372
9695 14404 15970 17302 904 18028 990 19681
20790 21410 23770 25211 26520 27802 29916
30116 588 32344 35252 37622 39329 44073
47913 49707 52846 52978 54164 55652 58833
61807 62244 790 64686 65919 67778 69716 70066
621 70830 71100 228 545 73544 74866 76567
77973 78819 81196 82695 82760 84871 85206
86415 87680 88473 94167 302 96166 37065 229
98721 899 99593 10765 999 103012 104074 629
105706 106026 107312 109865 111252 112582
744 115204 116538 118142 119712 122178 124234
125158 293 669 127887 128110 236 129437
132407 134590 780 137179 139253 634 139842
141270 143992 145453 147969 148736 150372
151853 153779 154385 871 156368 384 413
158390 159527 160230 166453 169045 170737
794 171918 174427 177709 180667 181781 185278
839 862 187020 189082 293 191381 193346
193311 195531 379 197948 200265 202679 205427
810 208820 209738.

Po 250 złotych wygrały numery następujące:

38 295 529 80 605 716 804 79 1061 198 239
678 805 9 37 907 93 2086 123 307 63 429 90
545 613 19 57 82 717 827 47 908 37 91 3074
216 61 347 74 400 71 719 830 909 54 97 4108
38 52 56 70 327 513 640 88 90 798 804 5 8 995
5023 91 243 67 37 367 435 48 58 580 715 44
869 94 6079 157 78 206 47 78 421 522 30 73 615
858 918 7004 116 53 252 330 54 433 47 548 94
646 703 4 63 836 931 8067 68 125 62 405 56
543 87 702 42 339 9001 4 11 78 166 410 61 63
537 621 990 10105 256 312 457 94 968 71 93
11007 69 179 291 453 670 741 871 93 058 12178
214 22 92 396 99 489 92 500 703 4 32 867 908
72 91 13041 169 83 229 67 398 410 68 79 98
529 663 205 14235 45 96 321 521 37 889 150044
45 240 80 520 99 617 744 823 916 59 94 16037
186 92 200 78 437 514 609 66 710 27 58 887
914 17045 81 241 44 71 387 96 609 11 870 946
68 18089 101 219 315 531 47 664 730 67 88 99
984 19181 252 471 617 80 742 51 98 826 66
20053 90 163 97 285 519 824 972 21060 61 82
396 507 835 61 82 677 95 705 89 834 49 77
22015 252 945 80 89 550 67 612 834 57 981
23114 28 423 38 56 509 720 852 24035 41 221
36 330 441 523 665 752 837 61.
25250 420 583 737 69 909 53 84 26017 260
432 563 632 50 738 804 55 905 16 27023 105
44 54 284 86 94 307 73 657 28002 48 274 324
63 444 72 99 623 49 51 892 29104 51 254 83

99 366 747 57 839 919 30036 84 117 410 47 545
52 756 31010 143 76 84 247 426 88 711 945 60
32034 47 82 150 239 68 74 325 506 614 86 89
735 33023 70 90 112 33 43 201 348 92 489 858
80 924 34044 47 305 408 504 613 35066 118 46
347 65 420 960 36020 85 174 212 30 70 322 27
93 422 505 46 651 79 749 823 914 37113 210
480 540 83 87 649 88 753 57 63 68 89 805
38061 64 117 32 75 384 585 632 42 813 93 927
39235 62 69 341 837 40083 95 103 95 221 66 79
341 88 659 780 998 41138 351 60 652 76 724
29 98 42015 42 290 328 488 535 666 762 89
43151 534 51 616 20 29 810 903 13 92 44436
757 61 817 45082 89 215 452 563 829 46027 127
231 47 438 48 520 57 647 57 63 700 833 76 957
61 66 47172 217 68 79 356 477 93 543 53 74 600
747 886 48058 172 645 717 91 908 20 84 49029
67 196 257 89 465 563 612 20 74 739 55 928 85
50050 84 165 83 333 418 89 686 96 994 51002
33 118 36 67 306 502 6 729 871 75 52004 58 71
73 95 255 79 377 96 435 508 67 71 96 816 913
53034 53 134 51 228 488 598 630 709 803 54069
100 595 688 708 45 815 55 67 72 55001 75 145
60 99 203 87 330 449 692 844 910 20 22 56001
102 14 81 247 433 523 715 819 937 57006 192
240 66 555 710 16 20 59 813 58 995 58101 90
202 11 21 568 90 609 40 718 83 802 3 59013
254 61 416 514 655 82 894 60007 315 474 85
517 49 660 822 36 45 81 61054 84 210 350 69
429 593 657 53 755 68 810 43 59 62051 94 122
331 611 18 709 25 931 61 77 63019 141 213 402
17 61 99 547 620 83 724 72 64048 90 28 68 211
371 464 543 631 33 746 77 842 914 65054 82 86
320 48 62 430 42 766 870 988 66393 638 878 956
74 67268 367 406 51319 81 82 603 41 772 97
816 40 61 68063 171 334 444 671 760 829 49
956 69084 132 52 200 430 568 618 79077 140 54
211 15 82 306 63 456 91 92 562 047 725 69 840
71030 221 475 523 59 61 639 70 78 720 65 846
72080 147 91 397 452 543 62 688 804 915 50 65
98 73003 160 96 248 363 414 844 950 74032 53
144 46 310 75 477 586.

75153 76 281 88 354 401 49 546 607 737 815
91 910 57 76058 238 78 348 408 717 22 813 919
45 77089 213 55 321 582 619 27 39 728 78008
18 23 54 87 198 271 91 380 601 47 882 986
79288 391 17 77 93 598 618 46 783 873 80104
76 313 38 407 731 35 58 77 970 84 94 81177 278
394 401 51 573 611 783 804 21 76 911 42 82007
151 250 357 415 26 69 563 67 604 97 753 83062
71 108 400 4 10 516 54 620 771 824 34 935
84750 55 57 160 84 212 358 425 57 955 83205
60 309 23 535 692 743 804 81 86 933 86123 98
380 92 724 39 87084 153 74 209 34 372 418 99
555 633 83 768 840 990 98 88090 100 239 78 331
37 50 536 601 51 849 88010 101 269 344 45 411
47 504 22 33 639 728 90170 89 245 396 481 570
98 644 52 67 92 724 43 92 851 72 912 91155 265
73 95 793 878 918 37 92092 218 463 98 513 60
65 830 74 905 93059 104 81 215 65 90 340 401
574 725 42 48 69 805 40 42 58 90 94000 158 66
305 12 43 90 422 47 615 43 95 95033 104 274
546 619 789 874 96041 66 73 174 230 52 472
570 88 609 70 93 908 76 97042 148 208 30 725
55 87 804 94 988 98085 103 35 56 263 587 634
718 68 92 940 49 99068 212 41 81 356 457 507
69 633 748 954.

100045 142 291 361 72 442 500 662 68 812
15 905 101185 94 339 421 60 726 805 40 50 923
50 82 102063 189 280 375 418 572 64 24 709 86
91 814 44 79 927 103199 332 36 57 67 94 413
49 649 52 68 761 85 832 71 95 98 104028 134
98 327 424 65 70 86 92 659 799 810 55 105002
112 19 64 309 423 36 50 88 93 562 682 753
106117 284 311 47 51 529 61 600 17 805 98 935
107145 57 7231 305 90 418 47 69 590 613 733
901 22 56 69 198034 43 97 127 400 513 49 63
821 923 108075 78 139 73 312 76 83 412 51 92
555 675 84 816 936 45 87 110155 85 302 47 62
84 494 555 316 29 51 89 975 111061 233 457
537 702 816 39 938 11204 104 260 327 35 469
632 67 821 32 994 113010 153 257 77 359 427
600 747 68 70 809 10 44 114045 84 123 60 266
441 534 84 688 937 115062 75 223 93 554 60
764 76 869 77 84 885 118057 231 91 333 440 91
333 440 91 579 607 74 884 903 117050 86 138
70 99 308 15 94 425 603 32 758 919 26 39 42
51 118033 38 121 41 276 424 530 683 802 14 19
84 94 912 26 31 119136 96 328 29 629 36 65 524
75 626 82 748 816 48 80 975 120118 89 419 62

533 45 684 967 121238 346 452 70 91 538 61 98
614 27 90 764 881 122026 75 79 195 395 567 609
817 996 123037 101 69 76 201 23 587 636 99
714 46 80 839 42 124017 53 79 227 36 56 327
66 550 92 632 59 901 78.

125174 212 358 432 99 599 652 734 57 903
126018 206 40 43 71 407 17 909 10 58 127003
167 274 552 78 613 56 794 819 21 229 42 128037
255 303 65 66 434 574 958 96 129015 82 114
53 93 335 53 84 515 48 81 609 36 41 53 59 90
850 130015 53 177 246 408 503 22 78 83 96 732
39 995 99 131019 47 72 147 50 315 20 427 527
40 90 99 618 94 820 41 958 53 132033 118 85
227 30 57 395 446 607 35 68 80 93 723 74
133087 114 213 43 55 335 64 446 76 527 46
654 738 818 902 134068 92 184 215 57 304 15
57 304 15 418 87 672 73 704 64 805 135118 218
402 540 672 738 55 890 956 136004 15 245 56
61 323 51 480 81 848 51 55 73 953 137295 308
402 611 59 65 74 756 87 847 909 138015 48 100
51 251 57 67 75 362 416 45 618 38 43 95 711
866 139005 347 415 522 78 611 75 932 140031
176 216 92 337 47 70 402 3 31 35 76 500 90 649
781 847 97 956 67 141047 98 185 266 324 63 431
660 89 712 27 802 11 939 142054 56 139 65 217
41 54 320 36 603 9 32 46 84 706 46 827 964
143097 151 60 86 386 518 25 662 710 848 990
144068 409 586 90 910 39 145028 151 89 219
90 443 573 80 76 18 93 857 919 87 96 146026
73 246 316 72 91 483 98 524 673 746 849 975
147097 100 92 418 523 642 797 843 935 75
148061 143 73 326 414 535 604 57 95 722 87
923 48 76 149 129 59 63 218 44 48 390 589 98
638 67 85 96 723 812 70 972.

150009 21 25 148 92 335 522 34 84 927
151035 42 44 76 116 36 51 74 486 558 67 68
628 44 824 921 45 152195 358 582 601 703 6 61
809 954 153030 74 112 89 205 42 80 377 404 71
588 612 718 23 24 41 78 947 62 154145 67 206
452 501 12 87 602 41 66 734 41 69 74 96 832 57
155217 23 70 407 78 635 44 62 69 757 815 86
947 82 156118 72 91 287 358 75 616 82 761 67
810 808 157078 371 92 418 65 71 82 84 533 95
606 722 30 39 67 860 943 84 158160 274 519
757 974 159028 50 166 86 269 382 491 507 22
33 696 838 160085 131 228 770 90 840 66 993
161011 105 8 34 364 96 419 43 567 704 34 66
74 868 162037 74 286 349 71 447 80 950 97
163311 533 64 68 74 643 992 164009 62 163
234 87 351 53 55 614 703 20 37 834 39 90 905
165090 192 94 200 43 302 7 37 49 508 45 60 660
61 776 831 72 944 65 72 168058 85 142 86 201
23 41 84 90 92 788 167007 11 33 51 116 27 57
65 312 413 44 59 635 81 722 46 842 945 168063
122 378 425 469 637 87 726 779 878 950 71
169058 67 254 83 326 49 447 514 17 47 718 806
14 972 87 170122 74 212 302 51 96 409 13 870
93 909 22 51 86 171005 8 57 69 84 129 215 42
68 337 52 433 71 516 22 765 899 172050 163 225
57 77 91 310 487 678 80 89 721 33 89 883 942
173003 10 187 283 97 310 11 21 37 53 487 516
611 19 56 760 987 174020 45 307 43 945 70.

175243 80 372 73 406 7 19 51 505 29 615 60
72 865 989 176070 78 95 108 30 38 221 47 319
412 518 50 634 57 177025 94 248 341 47 476
715 987 98 178026 36 95 101 28 303 513 21 741
972 916 179013 24 77 93 188 230 93 399 414
26 67 656 64 67 722 838 90 180038 66 104 8
110 55 419 32 59 82 83 587 608 36 55 98 795
97 826 85 88 960 87 181080 103 10 30 217 28
436 69 521 72 637 43 735 41 52 69 87 89 817
29 47 928 182156 339 48 67 401 97 647 67 75
745 71 77 924 34 183220 385 409 71 543 52 736
43 92 839 67 902 94 184005 42 61 76 172 93
223 80 467 533 601 40 95 99 759 824 185084
98 155 265 80 323 423 89 500 5 55 91 751 898
907 42 186002 44 103 231 77 350 55 410 48 519
848 55 76 957 93 95 187031 67 88 100 65 259
316 85 90 435 57 514 64 600 21 22 791 97 888
188002 29 233 303 78 465 575 655 97 745 898
998 189029 103 232 82 368 460 549 705 41 59
850 81 945 190154 265 336 88 411 579 624 98
959 191109 65 86 293 378 97 509 685 722 40
859 922 24 61 87 192116 60 281 308 713 46 90
193012 45 121 62 75 233 307 416 90 669 720
194046 82 104 23 87 369 70 543 55 600 856 73
195084 86 98 200 91 535 682 824 985 94 198023
69 87 97 158 204 487 574 967 197288 344 75
181 619 712 72 816 48 932 198005 215 37 469
576 663 89 773 954 69 199056 113 258 384 430

DRU STRA
KOSMETYCZNY
BO RAK S
AROMATYCZNY

NIEZRÓWNANY
DZIĘKI WŁASNOŚCI
ZMIĘKCZANIA NAJ-
TWARDZSZEJ WODY

570 622 704 36 804.

CORSO

„Piesn o Atamanie“ (Wołga... Wołga...)

Największy przebój kinematografii światowej! Ilustrujący romantyczne życie słynnego awanturnika atamana Sumnego POCKATEK o 630 i 9-tej

Drogą submisji wydzierzawi sie na czas od 1 lipca 1930 r. do 30-go czerwca 1942 roku

ziemię proboszczowską w Gostkowie

Oferty zapieczętowane w liście poleconym przyjmuje się do 5-go kwietnia r. b. godz. 11 przed południem pod adresem niżej podpisanego. Otwieranie ofert tegoż dnia w obecności dozoru kościelnego. Wadium 1000 zł na użytek w Powiatowej Kasie Oszczędności w Toruniu na rachunek Kasy Kościelnej Gostkowskiej Nr. 28050. Warunki i kontrakt można zażądać za opłatą 10 zł. Władza Biskupia zastrzega sobie wolny wybór między oferującymi, tudzież prawo nieprzydzielenia dzierżawy żadnemu z oferujących. Po przyznaniu jednemu z kandydatów dzierżawy, któremu się wadium aż do przyjęcia dzierżawy nie zwraca, reszcie reflektantów zwraca się wadium bez procentu.

Gostkowo, poczta Turzno, dnia 2 marca 1930 r. powiat Toruński

Dozór kościelny Ks. P. Prabucki.

n-2735

Ogłaszaście w Gazecie Bydgoskiej!

Kino-Rewja OKO

Marcinkowskiego 5

Dziś premjera tryskająca humorem werwą i satyrą arcyszampańska wesola komedia w 10 aktach p. t.

CNOTLIWE DZIEWCZĘTA

z gwiazdą komedii francuskiej Mikołajem Rymskim

Treść oparta na słynnej francuskiej operetce „3 nagie dziewczęta“.

Na scenie rewja Maska w niebywałym doborowym repertuarze. Program rewii trwa 60 minut

Napisowy wiersz tusty 25 gr. każde dalsze słowo 15 gr., 5 liczb = 1 słowo. i, w, z, a = każde stanowi słowo.

OGŁOSZENIA DROBNE

na ten sam dzień, przyjmie się tylko do g. 9 rano.

Znak ofertowy (na przykład: 4 1864, a 5243 b 3582 itd.) = 1 słowo. Dla poszukujących posad 20 proc. zniżki.

POLECENIA

MATERACE

patentowe, wykonuje fachowo po cenach fabrycznych Józef Bobkiewicz, Uroczna, wejście Kowalska 5. n-2310

SPRZEDAŻE

NIERUCHOMOŚĆ

położona w centrum miasteczka w Wielkopolsce w której od kilku lat istnieje dobrze prosperujący sklep towarów żelaznych, sprzętów kuchennych i domowych na dogodnych warunkach na sprzedaż lub dzierżawa Pośrednicy wykluczeni. Oferty (Gazeta Bydgoska, d-3057

OKAZJA

70 morg z emi pszennej 13 łak 3 morgi ogrodu, dom 6 pokoi, 3 konie - 9 bydła - 10 łuczników położenie - miejscowość fabryczna wpłaty 27 000 pilne zgłoszenia: Kieliszek Bydgoszcz Plac Piastowski 12 d-1189

ZAKOPANE

Centrum pierwszorzędnego zakładu fryzjerskiego damski, męski okazynie do sprzedania Wiadomość: Biuro Kubińskie 30 Zakopane d-3312

MNIEJSZY

dom w rynku sprzedam tanio. Skład mieszkanie wolne Wesolek Koronowo Rynek. - 1151

SKŁAD

2 pokoje z kuchnią sprzedam zaraz; Gdzie, wskaże Gazeta Bydgoska d-1188

DOM

z piekarnią, centrum miasta powiatowego, garnizon wszelkie szkoły kompletne urządzenia piekarni, składu najstarszy interes wjazd podwójna 12500 zł objęcie zaraz Niedźwiadek, Krotosyn Piastowska 12 Odpowiedź znalezek d-3421

MAJATEK

176 morg pszenno-żytniej ziemi, zabudowania maszynowe 3 konie 10 krów, 2 jałowice 20 świń, inwentarz martwy nadkompletny rentowe Cenna 45000 zł. wpłaty 30000 zł oraz kilkadziesiąt innych majątków, kamienie, młynów poleca Kwiatkowski, Golezno Lecha 4 d-3426

KUPNO

ODKUPIMY

1500 mtr. b. szyn używanych 2 metrowych 600 m/m rozpiętości do polnej kolejki oraz 9 wagoników używanych do buraków system Spalding albo Smochewer Majętność Chwałkowo p. Krobła, pow. Gostyń. d-3382

OZIERZAWY

INTERES ZBOŻOWY

w powiatowym mieście na Pomorzu, składający się z 7 pokojowego domu mieszkalnego dwupiętrowego śpiżarni sprzedam lub wydzierżawię Oferty Gaz. Bydg. d-3381

RESTAURACJE

z pełnym koncesem w dużej wsi kościelnej, bez odstępstwa najchętniej od właściciela wydzierżawię. Agenci wykluczeni Zgł. Gaz. Bydg. d-3381

Książki wekslowe

stale na składzie posiada

DRUKARNIA POLSKA S. A.

Bydgoszcz, Marsz. Focha 10. Telefon 352.

WOLNE POSADY

SZOFERA

mechanika do Chevroleta z kaucją długoletnią praktyką i referencjami poszukuje Browar Bydgoski Ustronie 6 d-1190

Chcesz otrzymać posadę?

Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekulowicza, Warszawa. Zóravia 42. t. Kursy uczą listownie buchalterii rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej stenografii, nauki handlu prawa, kaligrafii, pisania na maszynach, towaroznawstwa angielskiego, francuskiego, niemieckiego, pisowni oraz gramatyki polskiej Po ukończeniu świadectwo. Żądajcie prospektów. A.W. 1189

CIEŚLA

potrzebny zaraz. Gospodarz Pomorska 11 n-2642

ZDOLNI AGENCI LOSOWI

zarobią miesięcznie do 2000 zł. przy sprzedaży obligacji państwowych na raty. Płacimy najwyższą prowizję. Zdolnym stała gaź, patent, koszt podróży Początkujących pouczamy. Zgłoszenia: Bank Ludowy Stanisławów n-1947

POSZUKUJEMY

kapitalisty do sfinansowania korzystnego interesu. Potrzeba 15 tys. zł. na 3 miesiące zysk 30-40%. Gwarancja pewności kapitału zupełna. Of. do Gaz. Bydg. d-3321

CERAMIK-FACHOWIEC

potrzebny zaraz do cegielni położonej nad morzem o zapędzie elektrycznym i produkcji rocznej 2 1/2-3 milionów. Oferty z podaniem życiorysu dotychczasowej praktyki i powołaniem się na referencje należy kierować: Redakcja „Głosu Kupieckiego i Rzemieślniczego“ sub „Ceramik fachowiec“ Warszawa d-3374

POSAD POSZUK.

PANIENKA

z ukończoną szkołą handlową jest w krytycznym położeniu przyjmie jakąkolwiek posadę. Zgłoszenia do Gaz. Bydg. d-3414

OGRODNIK

znający kwiaciarstwo i warzywnictwo poszukuje posady. Oferty Gaz. Bydg. d-3420

TECHNIK

mechanik, z znajomością elektrotechniki szuka zajęcia także przyjmie prace godziwe. Łaskawe oferty Gaz. Bydgoska. d-3419

POSZUKUJE

się kilka zdolnych pań i panów jako handlarzy domokrędców do zbierania zamówień na artykuły dziennej potrzeby. Na odpowiedź załączycie znaczki. Zgłoszenia do Dr. Kwaśnik, Nowy Biełuń, Górny Śląsk. d-3448

POMOCNIK

ogrodnicy z trzyletnią praktyką poszukuje zaraz posady. Oferty proszę pod adresem: cJan Kromholz Gorzyckiego, poczta Czempin pow. Kościan d-3424

MŁODSZY

magazynier z branży żelaza poszukuje posady. Oferty: G. Bydgoska d-3417

LEKCJE

Księgowość

Pisanie na maszynach. Elwertowski, Długa 19 2 ptr. n-2664

OŻENKI

NAUCZYCIELKA

nanna lat 35 religijna, gospodarna, przystojna posiadająca kilka tysięcy gotówki i kompletną wyprawę szuka męża na poważnym stanowisku. Oferty Gazeta Bydgoska d-3427

KAWALER

ciemnoblondyn, właściciel 2 zakładów fryzjerskich w Gdyni poszukuje dla braku znajomości panny lub wdówki do lat 28, celem ożenku. Pannie fryzjerki mają pierwszeństwo. Posag mile widziany lecz nie wymagany Zgłoszenia: Gdynia Poczta restante za okazaniem wykazu osobistego nr. 1924/29. d-3384

ROŻNE

8-10 000 ZŁ.

tytułem pożyczki za wysokim procentem, dobra gwarancja dla przemysłu poszukuje - Zgłoszenia do G. B. d-3376

WSPOLNIKA

poszukuje do dobrze prosperującego składu blawatów towarów krótkich w mieście powiatowym na Pomorzu i kapitałem 5-8 tysięcy złotych na dobrych warunkach. Of. do Gaz. Bydg. d-3354

2 000-3 000 ZŁOTYCH

pożyczki poszukuję zaraz. - Dam pewną gwarancję i procent. Zgł. do G. B. d-3355

POSZUKUJE

się pożyczki 5-10 tys. zł. na hipotekę za wysokim procentem. - Oferty do Gaz. Bydg. d-3386

Abonament w Bydgoszczy w ekspedycji i agenturach wraz z dodatkami „Przy Rodzinnym Stole“, „Gazeta Sportowa“ i „Życie“ wynosi kwartalnie 6,60 zł. na pocztach przez listowego w dom 7,76 zł. - miesięcznie 2,20 zł. z odnośnikiem do domu przez listowego 2,59 zł. w agenturach prowincjonalnych miesięcznie 2,20 zł. z odnośnikiem do domu przez roznosieli 2,50 zł. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków lub t.p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, prenumeratorzy nie mają prawa do odszkodowania. Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Ogłoszenia 25 groszy wiersz milim. na stronie 6 łam. Reklamy na stronie 4 łam. szerokości 67 milim.: za tekstem milim. 60 groszy w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1 złoty, na dalszych stronach 85 groszy. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 groszy, każde dalsze 15 groszy, dla poszukujących pracy 20 % zniżki. Przy częstym powtarzaniu udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. Ogłoszenia zagraniczne 25% nadwyżki. Ogłoszenia na ten sam dzień przyjmuje się tylko do godziny 9-tej przed poł. Skrzynka pocztowa nr. 54. Konto czekowe: P. K. O. Poznań nr. 203 644.

Kwit miesięczny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia;

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Proc. manipul.	Razem
„Gazeta Bydgoska“	Bydgoszcz	miesiąc Kwiecień	2,20	0,39	2,59

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

dnia,

Kwit kwartalny na zamówienie gazety

Niżej podpisany zamawia;

Tytuł gazety	Miejsce wydania	Czas przedpłaty	Cena	Proc. manipul.	Razem
„Gazeta Bydgoska“	Bydgoszcz	miesiące kwiecień, maj, czerwiec.	6,60	1,16	7,76

Imię, nazwisko i dokładny adres zamawiającego.

Pokwitowanie urzędu pocztowego

Z odebrania powyższej sumy kwitujemy.

dnia,